

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง กรณีศึกษาประชากรในกรุงเทพมหานคร” ได้ทำการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่ผลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพจะสนับสนุนการวิจัยเชิงปริมาณ

จากข้อมูลตามแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 360 ราย ที่ได้นำมาประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติ ได้ผลการวิจัย ดังจะขอแนะนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 2. เจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง
 3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการใช้ T-test, F-test และการทดสอบสมมติฐาน
- ผู้วิจัยจะขอแนะนำเสนอผลการวิจัยแต่ละส่วนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์วิจัยเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษา และอาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 **เพศ** แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

ร้อยละและจำนวนผู้ตอบ จำแนกตามเพศ

เพศ	ร้อยละ	จำนวน
ชาย	46.4	167
หญิง	53.6	193
รวม	100.0	360

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 เพศชายมีจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4

1.2 อายุ แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2
ร้อยละและจำนวนผู้ตอบ จำแนกตามอายุ

อายุ	ร้อยละ	จำนวน
15-29 ปี	35.3	127
30-44 ปี	24.4	88
45-59 ปี	25.0	90
60 ปี ขึ้นไป	15.3	55
รวม	100.0	360

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบอายุ 15-29 ปี มีจำนวน 127 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมา อายุ 45-59 ปี มีจำนวน 90 คน ร้อยละ 25.0 อายุ 30-44 ปี จำนวน 88 คน ร้อยละ 24.4 และอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 55 คน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.3

1.3 สถานภาพสมรส แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

ร้อยละและจำนวนผู้ตอบ จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	ร้อยละ	จำนวน
โสด	48.3	174
สมรส	45.3	163
หย่า	6.4	23
รวม	100.0	360

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบสถานภาพโสด มีจำนวน 174 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมา เป็นกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3 และที่มีสถานภาพหย่า จำนวน 23 คน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.4

1.4 ศาสนา แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

ร้อยละและจำนวนผู้ตอบ จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	ร้อยละ	จำนวน
พุทธ	85.0	306
คริสต์	5.8	21
อิสลาม	9.2	33
รวม	100.0	360

จากตารางที่ 4.4 พบว่า มีผู้ตอบนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 306 คน ร้อยละ 85.0 รองลงมา ศาสนาอิสลาม 33 คน ร้อยละ 9.2 และศาสนาคริสต์ จำนวน 21 คน ร้อยละ 5.8

1.5 การศึกษา แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาของผู้ตอบ ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5
ร้อยละและจำนวนผู้ตอบ จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	ร้อยละ	จำนวน
ไม่ได้รับการศึกษา	1.4	5
ประถมศึกษา	11.1	40
มัธยมศึกษา	13.6	49
ปวช./ ปวส.	14.2	51
ปริญญาตรี	51.4	185
สูงกว่าปริญญาตรี	8.3	30
รวม	100.0	360

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมา ระดับ ปวช./ ปวส. มีจำนวน 51 คน ร้อยละ 14.2 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 49 คน ร้อยละ 13.6 ระดับประถมศึกษา 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 30 คน ร้อยละ 8.3 และที่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 5 คน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.4

1.6 อาชีพ แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6
ร้อยละและจำนวนผู้ตอบ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ร้อยละ	จำนวน
นักเรียน/นักศึกษา	12.5	45
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	7.2	26
ค้าขาย	8.9	32
พนักงานเอกชน	30.8	111
รับราชการ	23.9	86

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

อาชีพ	ร้อยละ	จำนวน
ธุรกิจส่วนตัว	6.7	24
อื่นๆ (รับจ้าง)	5.8	21
รวม	100.0	360

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน จำนวน 111 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมา อาชีพรับราชการ มีจำนวน 86 คน ร้อยละ 23.9 ที่คือนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 45 คน ร้อยละ 12.5 อาชีพค้าขาย มี 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 มีที่เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 26 คน ร้อยละ 7.2 ธุรกิจส่วนตัว 24 คน ร้อยละ 6.7 และที่เกษียณ มีจำนวน 15 คน ร้อยละ 4.2

ส่วนที่ 2 เจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง

การวิจัยส่วนนี้แสดงถึง เจตคติของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง โดยวัดคำตอบเป็นระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง และให้ค่าคะแนนเป็น 1 คะแนน 2 คะแนน 3 คะแนน 4 คะแนน 5 คะแนน พร้อมทั้งแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ดังต่อไปนี้

2.1 เจตคติการยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ศึกษาเจตคติการยอมรับของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นความคิดเห็นต่างๆ รวม 13 รายการ ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7

เจตคติการยอมรับของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง

รายการ	ระดับความคิดเห็น					$(\bar{x})$	(SD)	การ แปลผล
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
การเลือกคู่ครองของทั้ง ผู้ชายและผู้หญิง ควร เลือกคู่ครองด้วยตนเอง	39.2 (141)	37.5 (135)	20.0 (72)	3.1 (11)	.3 (1)	4.122	.852	มาก
ผู้หญิงและผู้ชายที่เป็น หม้ายมีสิทธิเท่าเทียม กันในการเลือกคู่ครอง ใหม่ หรือแต่งงานใหม่ (รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่ ร่วมกันเฉยๆ)	16.9 (61)	52.8 (190)	23.1 (83)	5.8 (21)	1.4 (5)	3.781	.844	มาก
สังคมไทยมีค่านิยมที่ แตกต่างระหว่างผู้หญิง และผู้ชายในการ ประพฤติกและปฏิบัติตน ในเรื่องทางเพศ	28.1 (101)	36.7 (132)	20.3 (73)	12.8 (46)	2.2 (8)	3.756	1.067	มาก
ถ้าบิดามารดาไม่เห็น ด้วยกับการแต่งงาน คู่รัก ควรจะอยู่กิน ด้วยกันเฉยๆโดยที่ไม่ แต่งงาน	3.3 (12)	15.6 (56)	26.1 (94)	40.8 (147)	14.2 (51)	3.469	1.023	น้อย
การให้การยอมรับการ แต่งงานหลายครั้งของ ผู้หญิง	4.2 (15)	26.1 (94)	35.0 (126)	24.2 (87)	10.6 (38)	3.108	1.041	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					$(\bar{x})$	(SD)	การ แปลผล
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
ผู้ชายผู้หญิงสมควร ทดลองใช้ชีวิตอยู่ ร่วมกันก่อนแต่งงาน เพื่อป้องกันปัญหาอยู่ ร่วมกันไม่ได้หลัง แต่งงาน	8.3 (30)	26.4 (95)	27.8 (100)	29.4 (106)	8.1 (29)	3.025	1.103	ปาน กลาง
ไม่เป็นการเสียหาย ถ้า ผู้หญิงมีความสัมพันธ์ ทางเพศก่อนแต่งงาน	6.9 (25)	28.9 (104)	32.5 (117)	21.4 (77)	10.3 (37)	2.992	1.093	ปาน กลาง
การแต่งงาน (พิธี แต่งงาน) จะเกิดขึ้น หรือไม่ก็ได้ ไม่ จำเป็นต้องมีผู้อื่นรู้	7.2 (26)	28.6 (103)	29.7 (107)	27.2 (98)	7.2 (26)	2.986	1.067	ปาน กลาง
การเลือกคู่ครองของ ผู้หญิงและผู้ชายนั้น ควรเลือกคู่ครองที่มี อายุใกล้เคียงกัน	6.7 (24)	26.7 (96)	33.9 (122)	27.5 (99)	5.3 (19)	2.981	1.011	ปาน กลาง
คู่ครองควรมีฐานะเท่า เทียมทางเศรษฐกิจหรือ มีฐานะไม่แตกต่างกัน มาก	8.3 (30)	32.2 (116)	26.9 (97)	25.6 (92)	6.9 (25)	2.906	1.088	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					$(\bar{x})$	(SD)	การ แปลผล
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
การแต่งงานใหม่ (รวมทั้งแบบไม่มีพิธี แต่งงาน)ของผู้ชายที่ เป็นหม้ายเป็นเรื่องที่ เหมาะสม	5.0 (18)	36.4 (131)	39.4 (142)	15.8 (57)	3.3 (12)	2.761	.895	ปาน กลาง
ผู้ชายไม่จำเป็นต้อง บริสุทธิ์ก่อนแต่งงาน	13.1 (47)	38.1 (137)	29.7 (107)	15.8 (57)	3.3 (12)	2.583	1.012	มาก
การที่ผู้ชายแต่งงานกับ ผู้หญิงที่เป็นหม้ายหรือ ใช้ชีวิตคู่มาแล้วนั้นเป็น เรื่องปกติธรรมดา	8.6 (31)	55.0 (198)	27.2 (98)	7.2 (26)	1.9 (7)	2.389	.820	มาก
รวม						3.143	.356	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า เจตคติการยอมรับของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง มีประเด็นความคิดเห็นต่างๆ ดังนี้

1.การเลือกคู่ครองของทั้งผู้ชายและผู้หญิง ควรเลือกคู่ครองด้วยตนเอง พบว่า ผู้ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 39.2 รองลงมา ตอบเห็นด้วยร้อยละ 37.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 20.0 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 3.1 และที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ .3

2.การเลือกคู่ครองของผู้หญิงและผู้ชายนั้น ควรเลือกคู่ครองที่มีอายุใกล้เคียงกัน พบว่าผู้ตอบ ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 33.9 รองลงมาตอบไม่เห็นด้วย ร้อยละ 27.5 ตอบเห็นด้วย ร้อยละ 26.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.7 และที่ตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.3

3. คู่ครองควรมีฐานะเท่าเทียมทางเศรษฐกิจหรือมีฐานะไม่แตกต่างกันมาก พบว่ามีผู้ตอบเห็นด้วย ร้อยละ 32.2 รองลงมา ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 26.9 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 25.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.3 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.9

4. การแต่งงาน(พิธีแต่งงาน)จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ไม่จำเป็นต้องมีผู้อื่นรู้ พบว่าผู้ตอบตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 29.7 รองลงมาตอบเห็นด้วย ร้อยละ 28.6 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 27.2 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 7.2 และที่ตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 7.2

5. ไม่เป็นการเสียหาย ถ้าผู้หญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน พบว่าผู้ตอบตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 32.5 รองลงมาตอบเห็นด้วย ร้อยละ 28.9 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 21.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.3 และที่ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.9

6. ผู้ชายไม่จำเป็นต้องบริสุทธิ์ก่อนแต่งงาน พบว่า มีผู้ตอบเห็นด้วย ร้อยละ 38.1 รองลงมา ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 29.7 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 15.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 13.1 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.3

7. ถ้าบิดามารดาไม่เห็นด้วยกับการแต่งงาน คู่รักควรจะอยู่กันด้วยกันเฉยๆโดยที่ไม่แต่งงาน มีผู้ตอบไม่เห็นด้วย ร้อยละ 40.8 รองลงมา ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 26.1 เห็นด้วยร้อยละ 15.6 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 14.2 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.3

8. ผู้ชายผู้หญิงสมควรทดลองใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันก่อนแต่งงาน เพื่อป้องกันปัญหาอยู่ร่วมกันไม่ได้หลังแต่งงาน พบว่าผู้ตอบ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 29.4 รองลงมาตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 27.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 26.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.3 และที่ตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.1

9. การให้การยอมรับการแต่งงานหลายครั้งของผู้หญิง พบว่าผู้ตอบ ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 35.0 รองลงมาตอบเห็นด้วย ร้อยละ 26.1 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 24.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.6 และที่ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.2

10. การที่ผู้ชายแต่งงานกับผู้หญิงที่เป็นหม้ายหรือใช้ชีวิตคู่มาแล้วนั้นเป็นเรื่องปกติธรรมดา พบว่า มีผู้ตอบเห็นด้วย ร้อยละ 55.0 รองลงมา ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 27.2 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.6 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 7.2 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.9

11. การแต่งงานใหม่(รวมทั้งแบบไม่มีพิธีแต่งงาน)ของผู้ชายที่เป็นหม้ายเป็นเรื่องที่เหมาะสม พบว่าผู้ตอบ ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 39.4 รองลงมาตอบเห็นด้วย ร้อยละ 36.4 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 15.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.0 และที่ตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.3

12. ผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นหม้ายมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเลือกคู่ครองใหม่ หรือ แต่งงานใหม่(รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันเฉยๆ) พบว่า มีผู้ตอบเห็นด้วย ร้อยละ 52.8 รองลงมา ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 23.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 16.9 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 5.8 และไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.4

13. สังคมไทยมีค่านิยมที่แตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในการประพุดิและปฏิบัติ ตนในเรื่องทางเพศ พบว่า มีผู้ตอบเห็นด้วย ร้อยละ 36.7 รองลงมา ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อย ละ 28.1 ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 20.3 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 12.8 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.2

เมื่อพิจารณาเจตคติการยอมรับจากค่าเฉลี่ย พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.143 จัดอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.122 ในประเด็นเรื่อง การเลือกคู่ครองของทั้งผู้ชายและผู้หญิง ควรเลือกคู่ครองด้วยตนเอง รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.781 ในประเด็นเรื่องผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นหม้ายมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเลือกคู่ครองใหม่ หรือ แต่งงานใหม่(รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันเฉยๆ) และค่าเฉลี่ย 3.756 ในประเด็นเรื่องสังคมไทยมี ค่านิยมที่แตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในการประพุดิและปฏิบัติตนในเรื่องทางเพศ

2.2 เจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ศึกษาเจตคติการไม่ ยอมรับของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นความ คิดเห็นต่างๆ รวม 17 รายการ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

เจตคติการไม่ยอมรับของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง

รายการ	ระดับความคิดเห็น					$(\bar{x})$	(SD)	การแปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
การแต่งงานควรกระทำให้ถูกต้องตามแบบแผน(การจัดพิธีแต่งงาน)และกฎหมายในสังคม	22.5 (81)	45.0 (162)	22.5 (81)	8.3 (30)	1.7 (6)	3.783	.943	มาก
การตัดสินใจแต่งงานระหว่างผู้หญิงและผู้ชายควรมีการคบหาและศึกษาดูใจระหว่างกันมา เป็นระยะเวลานาน	23.9 (86)	41.7 (150)	23.6 (85)	9.2 (33)	1.7 (6)	3.769	.970	มาก
ผู้หญิงที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้ว เป็นคนที่ชีวิตล้มเหลว	2.2 (8)	11.4 (41)	23.3 (84)	36.9 (133)	26.1 (94)	3.733	1.040	น้อย
บิดามารดาควรมีส่วนในการตัดสินใจแต่งงานของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย	11.9 (43)	51.1 (184)	23.1 (83)	11.9 (43)	1.9 (7)	3.592	.916	มาก
การเลือกคู่ครอง ควรเลือกที่เป็นโสดมากกว่าคู่ครองที่แต่งงานแล้ว	22.8 (82)	33.3 (120)	23.6 (85)	18.3 (66)	1.9 (7)	3.567	1.090	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					$(\bar{x})$	(SD)	การ แปล ผล
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
บิดามารดาควรมีส่วน ช่วยตัดสินใจในการ เลือกคู่ครองของผู้หญิงผู้ชาย	12.8 (46)	49.7 (179)	21.7 (78)	13.1 (47)	2.8 (10)	3.567	.965	มาก
ญาติ พี่น้อง เพื่อน และคนรอบข้างนั้นก็มี ส่วนในการตัดสินใจ แต่งงานระหว่าง ผู้หญิงผู้ชาย	5.6 (20)	40.6 (146)	33.6 (121)	15.8 (57)	4.4 (16)	3.269	.945	ปาน กลาง
ผู้หญิงและผู้ชายควร แต่งงานกับผู้ ที่เหมาะสมทางสังคม กับตนเองเท่านั้น	5.6 (20)	23.3 (84)	27.2 (98)	34.7 (125)	9.2 (33)	3.186	1.067	ปาน กลาง
ในสังคมปัจจุบันนี้ ความคิดเห็นของญาติ หรือเพื่อนมีส่วนช่วย ในการตัดสินใจเลือก คู่ครอง	3.3 (12)	33.3 (120)	39.4 (142)	20.3 (73)	3.6 (13)	3.125	.895	ปาน กลาง
การมีคู่ครองเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ถ้าไม่มีถือว่าไม่ประสบ ผลสำเร็จในชีวิต	8.6 (31)	25.0 (90)	26.7 (96)	25.8 (93)	13.9 (50)	3.114	1.183	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					$(\bar{x})$	(SD)	การ แปล ผล
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
การไม่เห็นด้วยกับการ เลือกคู่ครองที่เป็น หม้ายของทั้งผู้หญิง และผู้ชาย	7.5 (27)	18.3 (66)	36.1 (130)	31.9 (115)	6.1 (22)	3.108	1.019	ปาน กลาง
การเลือกคู่ครองโดย การจัดการของผู้ใหญ่ ทำให้ครอบครัวมี ความมั่นคง	5.8 (21)	20.3 (73)	40.3 (145)	24.7 (89)	8.9 (32)	3.106	1.015	ปาน กลาง
ผู้ชายและผู้หญิงนั้น ควรแต่งงานกับผู้ที่นับ ถือศาสนาเดียวกัน	12.5 (45)	23.9 (86)	21.9 (79)	32.5 (117)	9.2 (33)	3.019	1.198	ปาน กลาง
การไม่เห็นด้วยกับการ ที่ผู้ชายสามารถ แต่งงานได้หลายครั้ง	9.5 (33)	26.1 (94)	31.7 (114)	22.5 (81)	10.6 (38)	3.008	1.131	ปาน กลาง
การที่ผู้ชายผู้หญิงอยู่ กินด้วยกันเลยโดยไม่ จัดพิธีแต่งงานตาม ประเพณี ถือว่าเป็นสิ่ง ไม่ควรกระทำ	8.9 (32)	22.2 (80)	32.5 (117)	32.2 (116)	4.2 (15)	2.994	1.034	ปาน กลาง
การไม่เห็นด้วยกับการ แต่งงานใหม่ของผู้ ผู้หญิงและผู้ชายที่เคย แต่งงานมาแล้ว	5.6 (20)	22.2 (80)	30.3 (109)	3.5 (117)	9.4 (34)	2.819	1.057	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					$(\bar{x})$	(SD)	การ แปล ผล
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
การเลือกคู่ครอง ควร คำนึงถึงความบริสุทธิ์ ของคู่ครองไม่ว่าจะ เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย	6.4 (23)	18.3 (66)	32.2 (116)	31.9 (115)	11.1 (40)	2.769	1.074	ปาน กลาง
รวม						3.267	.299	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า เจตคติการไม่ยอมรับของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่
แต่งงานหลายครั้ง มีประเด็นความคิดเห็นต่างๆ ดังนี้

1. การมีคู่ครองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ถ้าไม่มีถือว่าไม่ประสบผลสำเร็จในชีวิต
พบว่า ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 26.7 รองลงมา ตอบไม่เห็นด้วย ร้อยละ 25.8 เห็นด้วยร้อยละ
25.0 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 13.9 และที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.6

2. บิดามารดาควรมีส่วนช่วยตัดสินใจในการเลือกคู่ครองของผู้หญิงผู้ชาย พบว่า
ผู้ตอบเห็นด้วยร้อยละ 49.7 รองลงมาไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 13.1 เห็นด้วย
อย่างยิ่ง ร้อยละ 12.8 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.8

3. การเลือกคู่ครองโดยการจัดการของผู้ใหญ่ทำให้ครอบครัวมีความมั่นคง พบว่า
ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 40.3 รองลงมาตอบ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 24.7 เห็นด้วยร้อยละ 20.3 ไม่
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.9 และที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.8

4. ในสังคมปัจจุบันนี้ ความคิดเห็นของญาติหรือเพื่อนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือก
คู่ครอง พบว่า ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 39.4 รองลงมาตอบ เห็นด้วย ร้อยละ 33.3 ไม่เห็นด้วย
ร้อยละ 20.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.6 และที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.3

5.การเลือกคู่ครอง ควรเลือกที่เป็นโสดมากกว่าคู่ครองที่แต่งงานแล้ว พบว่า ผู้ตอบ เห็นด้วยร้อยละ 33.3 รองลงมาตอบ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 23.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 22.8 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 18.3 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.9

6.ผู้หญิงและผู้ชายควรแต่งงานกับผู้ที่เหมาะสมทางสังคมกับตนเท่านั้น พบว่า ผู้ตอบ ไม่เห็นด้วยร้อยละ 34.7 รองลงมาตอบ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 27.2 เห็นด้วย ร้อยละ 23.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 9.2 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.6

7.ผู้ชายและผู้หญิงนั้นควรแต่งงานกับผู้ที่มีนับถือศาสนาเดียวกัน พบว่า ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 32.2 รองลงมาตอบ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 31.9 เห็นด้วยร้อยละ 18.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.1 และที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.4

8.การเลือกคู่ครอง ควรคำนึงถึงความบริสุทธิ์ของคู่ครองไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย พบว่า ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 32.2 รองลงมาตอบ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 31.9 เห็นด้วยร้อยละ 18.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.1 และที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.4

9.การไม่เห็นด้วยกับการเลือกคู่ครองที่เป็นหม้ายของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย พบว่า ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 36.1 รองลงมาตอบ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 31.9 เห็นด้วยร้อยละ 18.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 7.5 และที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.1

10.การแต่งงานควรกระทำให้ถูกต้องตามแบบแผน(การจัดพิธีแต่งงาน)และกฎหมายในสังคม พบว่า ผู้ตอบเห็นด้วยร้อยละ 45.0 รองลงมาตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 22.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 22.5 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 8.3 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.7

11.การไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานใหม่ของผู้หญิงและผู้ชายที่เคยแต่งงานมาแล้ว พบว่า ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 30.3 รองลงมาตอบ เห็นด้วย ร้อยละ 22.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 9.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.6 และที่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 3.5

12.การตัดสินใจแต่งงานระหว่างผู้หญิงผู้ชายควรมีการคบหา และศึกษาดูใจระหว่างกันมาเป็นระยะ เวลานาน พบว่า ผู้ตอบเห็นด้วยร้อยละ 41.7 รองลงมาตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 23.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 23.6 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 9.2 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.7

13.บิดามารดาควรมีส่วนในการตัดสินใจแต่งงานของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย พบว่า ผู้ตอบเห็นด้วยร้อยละ 51.1 รองลงมาตอบ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 23.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.9 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 11.9 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.9

14.ญาติ พี่น้อง เพื่อน และคนรอบข้างนั้นก็มีส่วนในการตัดสินใจแต่งงานระหว่าง ผู้หญิงผู้ชาย พบว่า ผู้ตอบเห็นด้วยร้อยละ 40.6 รองลงมาตอบ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 33.6 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 15.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.6 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.4

15.ผู้หญิงที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้ว เป็นคนที่ชีวิตล้มเหลว พบว่า ผู้ตอบไม่เห็นด้วย ร้อยละ 36.9 รองลงมาตอบ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 26.1 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 23.3 เห็นด้วย ร้อยละ 11.4 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.2

16.การที่ผู้ชายผู้หญิงอยู่กินด้วยกันโดยไม่จัดพิธีแต่งงานตามประเพณี ถือว่าเป็นสิ่งไม่ควรกระทำ พบว่า ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 32.5 รองลงมาตอบ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 32.2 เห็นด้วยร้อยละ 22.2 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.9 และที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.2

17.การไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้ชายสามารถแต่งงานได้หลายครั้ง พบว่า ผู้ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 31.7 รองลงมาตอบ เห็นด้วย ร้อยละ 26.1 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 22.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.6 และที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 9.5

เมื่อพิจารณาเจตคติการไม่ยอมรับจากค่าเฉลี่ย พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.267 จัดอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.567 ในประเด็น เรื่องการตัดสินใจแต่งงานระหว่างผู้หญิงผู้ชายควรมีการคบหา และศึกษาดูใจระหว่างกันมาเป็นระยะเวลานาน และประเด็นเรื่อง ผู้หญิงที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้ว เป็นคนที่ชีวิตล้มเหลว และค่าเฉลี่ย 3.269 ประเด็นเรื่องญาติ พี่น้อง เพื่อน และคนรอบข้างนั้นก็มีส่วนในการตัดสินใจแต่งงานระหว่างผู้หญิงผู้ชาย

2.3 เจตคติโดยรวมต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ศีรษะระดับเจตคติโดยรวมของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ซึ่งจะประกอบด้วยเจตคติทางบวกคือการยอมรับ และเจตคติทางลบคือการไม่ยอมรับ ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9
เจตคติของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง

รายการ	($\bar{x}$)	(SD)	การแปลผล
เจตคติการยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง	3.143	.356	ปานกลาง
เจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง	3.267	.299	ปานกลาง
รวม	3.213	.254	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า เจตคติของผู้ตอบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.213 จัดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเจตคติการไม่ยอมรับสูงกว่าเจตคติการยอมรับ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.267 และค่าเฉลี่ย 3.143 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการใช้ T-test, F-test และการทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาความแตกต่างของเจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ได้แก่ ตัวแปรเจตคติยอมรับ เจตคติไม่ยอมรับ และเจตคติโดยรวม ตามข้อมูลตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษา และอาชีพ โดยใช้สถิติ T-test และ F-test ดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

เพศกับเจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มเพศของผู้ตอบ ดังแสดงในตารางที่ 4.10 ตารางที่ 4.11 และตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.10

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติการยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	SD.	t	p
ชาย	167	3.0631	.346	4.05	.001*
หญิง	193	3.2120	.350		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า มีค่าเฉลี่ยเจตคติการยอมรับ ในกลุ่มเพศหญิง 3.2120 สูงกว่าในกลุ่มเพศชาย ที่มีค่าเฉลี่ย 3.0631 ซึ่งจากการทดสอบด้วย t-test พบว่า มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตารางที่ 4.11

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	SD.	t	p
ชาย	167	3.2473	.272	1.15	.251
หญิง	193	3.2831	.320		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า มีค่าเฉลี่ยเจตคติการไม่ยอมรับ ในกลุ่มเพศหญิง 3.2831 สูงกว่าในกลุ่มเพศชาย ที่มีค่าเฉลี่ย 3.2473 ซึ่งจากการทดสอบด้วย t-test พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตารางที่ 4.12

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติ โดยรวมต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	SD.	t	p
ชาย	167	3.1675	.236	3.21	.001*
หญิง	193	3.2523	.262		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า มีค่าเฉลี่ยเจตคติโดยรวม ในกลุ่มเพศหญิง 3.2523 สูงกว่าในกลุ่มเพศชาย ที่มีค่าเฉลี่ย 3.1675 ซึ่งจากการทดสอบด้วย t-test พบว่า เจตคติโดยรวมของสังคมในกลุ่มเพศหญิงมีความแตกต่างกับกลุ่มเพศชายในทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

อายุกับเจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มอายุของผู้ตอบ ดังแสดงในตารางที่ 4.13 - ตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.13

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติ
การยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง
จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.3717	3	.1239	.9791	.4026
ภายในกลุ่ม	45.0471	356	.1265		
รวม	45.4188	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มอายุ ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = .9791$ ไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเจตคติการยอมรับของสังคม ไม่มีความแตกต่างกันตามกลุ่มอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.14

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติ
การไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง
จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5.0886	3	1.6962	22.3873	.001*
ภายในกลุ่ม	26.9726	356	.0758		
รวม	32.0611	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มอายุ ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 22.3873$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเจตคติการไม่ยอมรับของสังคม มีความแตกต่างกันตามกลุ่มอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติการไม่ยอมรับ
ต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	SD.
15-29 ปี	127	3.4044	.2813
30-44 ปี	88	3.2533	.2657
45-59 ปี	90	3.2124	.2808
60 ปี ขึ้นไป	55	3.0578	.2668
รวม	360	3.2665	.2988

จากตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มอายุ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.4044 ในกลุ่มอายุ 15-29 ปี รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.2533 ในกลุ่มอายุ 30-44 ปี ค่าเฉลี่ย 3.2124 ในกลุ่มอายุ 45-59 ปี และค่าเฉลี่ย 3.0578 ในกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป

ตารางที่ 4.16

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติโดยรวมต่อ ผู้หญิงและ
ผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	1.4884	3	.4961	8.1804	.001*
ภายในกลุ่ม	21.5911	356	.0606		
รวม	23.0795	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มอายุ ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 8.1804$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเจตคติโดยรวมของสังคม มีความแตกต่างกันตามกลุ่มอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.17

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติโดยรวมต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	SD.
15-29 ปี	127	3.2882	.2528
30-44 ปี	88	3.2178	.2403
45-59 ปี	90	3.1626	.2436
60 ปี ขึ้นไป	55	3.1139	.2446
รวม	360	3.2130	.2536

จากตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มอายุ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.2882 ในกลุ่มอายุ 15-29 ปี รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.2178 ในกลุ่มอายุ 30-44 ปี ค่าเฉลี่ย 3.1626 ในกลุ่มอายุ 45-59 ปี และค่าเฉลี่ย 3.1139 ในกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป

สถานภาพสมรสกับเจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง เปรียบเทียบ
ค่าเฉลี่ยเจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มสถานภาพสมรสของผู้ตอบ ดังแสดงในตารางที่ 4.18 - ตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.18

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติ
การยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง
จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	1.1441	2	.5720	4.6125	.0105*
ภายในกลุ่ม	44.2747	357	.1240		
รวม	45.4188	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามสถานภาพสมรส ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 4.6125$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติการยอมรับของสังคม มีความแตกต่างกันตามสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติการยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	n	$\bar{X}$	SD.
โสด	174	3.1441	.3535
สมรส	163	3.1713	.3616
หย่า	23	2.9331	.2586
รวม	360	3.1429	.3557

จากตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติการยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามสถานภาพสมรส พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.1713 ในกลุ่มที่สมรสแล้ว รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.1441 ในกลุ่มที่มีสถานภาพโสด และค่าเฉลี่ย 2.9331 ในกลุ่มที่มีสถานภาพหย่าร้าง

ตารางที่ 4.20

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	1.7577	2	.8789	10.3537	<.001*
ภายในกลุ่ม	30.3034	357	.0849		
รวม	32.0611	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามสถานภาพสมรส ด้วยสถิติ F-test พบว่ามีค่า $F = 10.3537$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติการไม่ยอมรับของสังคม มีความแตกต่างกันตามสถานภาพสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.21

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	n	$\bar{X}$	SD.
โสด	174	3.3387	.2948

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

สถานภาพสมรส	n	$\bar{X}$	SD.
สมรส	163	3.1985	.2868
หย่า	23	3.2020	.2972
รวม	360	3.2665	.2988

จากตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามสถานภาพสมรส พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.3387 ในกลุ่มที่มีสถานภาพโสด รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.2020 ในกลุ่มที่มีสถานภาพหย่าร้าง และค่าเฉลี่ย 3.1985 ในกลุ่มที่สมรสแล้ว

ตารางที่ 4.22

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติโดยรวมต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.7848	2	.3924	6.2838	.0021*
ภายในกลุ่ม	22.2947	357	.0625		
รวม	23.0795	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามสถานภาพสมรส ด้วยสถิติ F-test พบว่ามีค่า $F = 6.2838$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติโดยรวมของสังคม มีความแตกต่างกันตามสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.23

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติโดยรวมต่อผู้หญิง
และผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	n	$\bar{X}$	SD.
โสด	174	3.2544	.2515
สมรส	163	3.1867	.487
หย่า	23	3.0855	.2461
รวม	360	3.2130	.2536

จากตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามสถานภาพสมรส พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.2544 ในกลุ่มที่มีสถานภาพโสด รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.1867 ในกลุ่มที่สมรสแล้ว และค่าเฉลี่ย 3.0855 ในกลุ่มที่มีสถานภาพหย่าร้าง

ศาสนากับเจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามกลุ่มศาสนาของผู้ตอบ ดังแสดงในตารางที่ 4.24 - ตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.24

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการยอมรับ
ต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.2733	2	.1367	1.0807	.3405
ภายในกลุ่ม	45.1455	357	.1265		
รวม	45.4188	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามศาสตร์ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 1.0807$ ไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติการยอมรับของสังคม ไม่มีความแตกต่างกันตามศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.25

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติ
การไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง
จำแนกตามศาสตร์

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	1.7930	2	.8965	10.5740	.001*
ภายในกลุ่ม	30.2681	357	.0848		
รวม	32.0611	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามศาสตร์ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 10.5740$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติการไม่ยอมรับของสังคม มีความแตกต่างกันตามศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.26

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	n	$\bar{X}$	SD.
พุทธ	306	3.2957	.2895
คริสต์	21	3.1429	.2879
อิสลาม	33	3.0749	.3082
รวม	360	3.2665	.2988

จากตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อ
ผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามศาสนา พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.2957 ในกลุ่ม
ศาสนาพุทธ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.1429 ในกลุ่มศาสนาคริสต์ และค่าเฉลี่ย 3.0749 ในกลุ่ม
ศาสนาอิสลาม

ตารางที่ 4.27

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติโดยรวมต่อผู้หญิง
และผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.4810	2	.2405	3.7997	.0233*
ภายในกลุ่ม	22.5985	357	.0633		
รวม	23.0795	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความ
แตกต่างของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามศาสนา ด้วย

สถิติ F-test พบว่ามีค่า $F = 3.7997$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติโดยรวมของสังคม มีความแตกต่างกันตามศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.28

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติโดยรวมต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	n	$\bar{X}$	SD.
พุทธ	306	3.2282	.2507
คริสต์	21	3.1127	.2630
อิสลาม	33	3.1354	.2528
รวม	360	3.2130	.2536

จากตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามศาสนา พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.2282 ในกลุ่มศาสนาพุทธ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.1354 ในกลุ่มศาสนาอิสลาม และค่าเฉลี่ย 3.1127 ในกลุ่มศาสนาคริสต์

การศึกษาเกี่ยวกับเจตคติต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามการศึกษาของผู้ตอบ ดังแสดงในตารางที่ 4.29 - ตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.29

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการยอมรับ
ต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.5558	5	.1112	.8771	.4965

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ภายในกลุ่ม	44.8630	354	.1267		
รวม	45.4188	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามการศึกษา ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = .8771$ ไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติการยอมรับของสังคม ไม่มีความแตกต่างกันตามการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.30

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	1.6012	5	.3202	3.7218	.0027*
ภายในกลุ่ม	30.4599	354	.0860		
รวม	32.0611	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามการศึกษา ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 3.7218$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่

ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติการไม่ยอมรับของสังคม มีความแตกต่างกันตามการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.31

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	n	$\bar{X}$	SD.
ไม่ได้รับการศึกษา	5	3.1765	.2728
ประถมศึกษา	40	3.1162	.2053
มัธยมศึกษา	49	3.2713	.2994
ปวช./ ปวส.	51	3.2411	.2918
ปริญญาตรี	185	3.3180	.3011
สูงกว่าปริญญาตรี	30	3.2000	.3362
รวม	360	3.2665	.2988

จากตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามการศึกษา พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.3180 ในกลุ่มการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.2713 ในกลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ค่าเฉลี่ย 3.2411 ในกลุ่ม ปวช./ ปวส. ค่าเฉลี่ย 3.2000 ในกลุ่มการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ค่าเฉลี่ย 3.1765 ในกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา และค่าเฉลี่ย 3.1162 ในกลุ่มประถมศึกษา

ตารางที่ 4.32

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติโดยรวม
ต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.6944	5	.1389	2.1961	.0542
ภายในกลุ่ม	22.3852	354	.0632		
รวม	23.0795	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.32 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามการศึกษาด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 2.1961$ ไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเจตคติโดยรวมของสังคม ไม่มีความแตกต่างกันตามการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาชีพกับเจตคติต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามอาชีพของผู้ตอบ ดังแสดงในตารางที่ 4.33 - ตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.33

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการยอมรับ
ต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.7275	7	.1039	.8186	.5723
ภายในกลุ่ม	44.6913	352	.1270		
รวม	45.4188	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.33 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการยอมรับของสังคม ที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามอาชีพ ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = .8186$ ไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติการยอมรับของสังคม ไม่มีความแตกต่างกันตามอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.34

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการไม่ยอมรับต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3.1020	7	.4431	5.3865	.001*
ภายในกลุ่ม	28.9591	352	.0823		
รวม	32.0611	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.34 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามอาชีพ ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 5.3865$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติการไม่ยอมรับของสังคม มีความแตกต่างกันตามอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.35

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติการไม่ยอมรับ
ต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	SD.
นักเรียน/นักศึกษา	45	3.2954	.2945
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	26	3.0679	.3587
ค้าขาย	32	3.1673	.2446
พนักงานเอกชน	111	3.3360	.2810
รับราชการ	86	3.2948	.2997
เกษียณ	15	3.1098	.1924
ธุรกิจส่วนตัว	24	3.1299	.2441
อื่นๆ (รับจ้าง)	21	3.3866	.3048
รวม	360	3.2665	.2988

จากตารางที่ 4.35 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติการไม่ยอมรับ ที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามอาชีพ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.3866 ในกลุ่มอาชีพอื่นๆ(รับจ้าง) รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.3360 ในกลุ่มอาชีพพนักงานเอกชน ค่าเฉลี่ย 3.2954 ในกลุ่มที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ค่าเฉลี่ย 3.2948 ในกลุ่มอาชีพรับราชการ ค่าเฉลี่ย 3.1673 ในกลุ่มอาชีพค้าขาย และค่าเฉลี่ย 3.1299 ค่าเฉลี่ย 3.1098 ค่าเฉลี่ย 3.0679 ในกลุ่มอาชีพธุรกิจส่วนตัว กลุ่มที่เกษียณ และกลุ่มพ่อบ้าน/แม่บ้าน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.36

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติ
โดยรวมต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ระหว่างกลุ่ม	.9911	7	.1416	2.2564	.0295*

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	D.F.	M.S.	F	p
ภายในกลุ่ม	22.0884	352	.0628		
รวม	23.0795	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.36 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามอาชีพ ด้วยสถิติ F-test พบว่า มีค่า $F = 2.2564$ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เจตคติโดยรวมของสังคม มีความแตกต่างกันตามอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.37

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเจตคติโดยรวมต่อผู้หญิงและผู้ชาย
ที่แต่งงานหลายครั้ง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	SD.
นักเรียน/นักศึกษา	45	3.2022	.2612
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	26	3.1308	.2898
ค้าขาย	32	3.1375	.2203
พนักงานเอกชน	111	3.2471	.2611
รับราชการ	86	3.2337	.2533
เกษียณ	15	3.1667	.1877
ธุรกิจส่วนตัว	24	3.1250	.2003
อื่นๆ (รับจ้าง)	21	3.3206	.2365
รวม	360	3.2130	.2536

จากตารางที่ 4.37 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติโดยรวมของสังคมที่มีต่อผู้หญิง และผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง ตามอาชีพ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.3206 ในกลุ่มอาชีพอื่นๆ (รับจ้าง) รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.2471 ในกลุ่มอาชีพพนักงานเอกชน ค่าเฉลี่ย 3.2337 ในกลุ่มอาชีพรับราชการ ค่าเฉลี่ย 3.2022 ในกลุ่มที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ค่าเฉลี่ย 3.1667 ในกลุ่มที่เกษียณ และค่าเฉลี่ย 3.1375 ค่าเฉลี่ย 3.1308 ค่าเฉลี่ย 3.1250 ในกลุ่มอาชีพค้าขาย พ่อบ้าน/แม่บ้าน และธุรกิจส่วนตัว ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

สังคมยอมรับชายที่แต่งงานหลายครั้งมากกว่าหญิงที่แต่งงานหลายครั้ง

การวิจัยเรื่อง เจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง กรณีศึกษาประชากรในกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยได้ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สังคมยอมรับชายที่แต่งงานหลายครั้งมากกว่าหญิงที่แต่งงานหลายครั้ง คือ สังคมยังคงติดอยู่ในระบบโครงสร้างชายเป็นใหญ่ จึงทำให้ผู้ชายอยู่ในสถานะที่ได้เปรียบและผู้หญิงอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ จากที่สังคมยังคงให้ค่ากับพรหมจรรย์ของผู้หญิง และค่านิยมทางสังคมที่สอนให้ผู้หญิงต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว ซึ่งเจตคติโดยรวมมีความแตกต่างกันตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา และอาชีพ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางสรุปการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	เจตคติทางบวก (การยอมรับ)	เจตคติทางลบ (การไม่ยอมรับ)	เจตคติโดยรวม
เพศ	t = 4.05 p = .001*	t = 1.15 p = .251	t = 3.21 p = .001*
อายุ	F = .9791 P = .4026	F = 22.3873 P = .001*	F = 8.1804 P = .001*
สถานภาพสมรส	F = 4.6125 P = .0105*	F = 10.3537 P = .001*	F = 6.2838 P = .0021*

ตัวแปร	เจตคติทางบวก (การยอมรับ)	เจตคติทางลบ (การไม่ยอมรับ)	เจตคติโดยรวม
ศาสนา	F = 1.0807 P = .3405	F = 10.5740 P = .001*	F = 3.7997 P = .0233*
การศึกษา	F = .8771 P = .4965	F = 3.7218 P = .0027*	F = 2.1961 P = .0542
อาชีพ	F = .8186 P = .5723	F = 5.3865 P = .001*	F = 2.2564 P = .0295*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์วิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview)

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเพศหญิงและเพศชาย จำนวน 4 ราย โดยมีความแตกต่างทั้งทางด้าน อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษา อาชีพ โดยเป็นผู้มีอายุระหว่าง 15 ปี – 60 ปีขึ้นไป มีสถานภาพโสด และหย่าร้าง นับถือศาสนาพุทธ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีอาชีพรับราชการ ลูกจ้าง และเกษียณอายุ

2.1 ประเด็นการสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ตัวแทนจากกลุ่มประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มเลือกจากกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ราย โดยได้กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

1. ท่านมีความคิดเห็นต่อบทบาทความเป็นหญิงและความเป็นชายอย่างไร
2. ในสังคมปัจจุบัน ท่านคิดว่าหญิงชายนั้นมีการประพฤติปฏิบัติตนในทางเพศอย่างไร และท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกระทำดังกล่าวนั้น
3. ในสังคมปัจจุบันนี้ ท่านคิดว่าการแต่งงานนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับคู่รักหรือไม่ และท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับเรื่องของการแต่งงาน
4. ท่านมีความคิดเห็นต่อการหย่าร้างของหญิงและชายอย่างไร

5. ในการหย่าร้างนั้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบหรือผลเสียต่อการดำเนินชีวิต หรือ การแต่งงานใหม่หรือไม่ เพราะเหตุใด
6. ในการเลือกคู่ครองที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วนั้น ท่านคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้ที่มีคู่ครองที่เป็นหม้ายหรือไม่ ถ้ามีด้านใดบ้าง
7. ท่านยอมรับต่อการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชายหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูล ส่วนตัว ผู้ให้ข้อมูล นามสมมติ	เพศ	อายุ (ปี)	สถานภาพ	ศาสนา	การศึกษา	อาชีพ
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 (A)	หญิง	25	โสด	พุทธ	ปริญญาตรี	ว่างงาน
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 (B)	ชาย	32	โสด	พุทธ	ปริญญาโท	รับราชการ
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 (C)	หญิง	47	หย่า	พุทธ	มัธยมศึกษา ปีที่ 6	ลูกจ้าง
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 (D)	ชาย	63	สมรส	พุทธ	ปริญญาตรี	เกษียณอายุ

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ 1 (A) เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2552

สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ 7 ประเด็น ดังนี้

ผู้สัมภาษณ์ ท่านมีความคิดเห็นต่อบทบาทความเป็นหญิงและความเป็นชาย
อย่างไร

A ผู้หญิงและผู้ชายต่างมีองค์ความรู้ ความสามารถที่เท่าเทียมกัน
สามารถดูแลตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพากันและกัน ถึงแม้ว่าผู้ชายจะถือ
ว่าเป็นเพศที่แข็งแกร่งกว่าผู้หญิงก็ตาม

ผู้สัมภาษณ์ ในสังคมปัจจุบันนี้ ท่านคิดว่าหญิงชายนั้นมีการประพฤติปฏิบัติตนในทางเพศอย่างไร และท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกระทำดังกล่าวนั้น

A มีการแสดงออกซึ่งความรักอย่างเปิดเผยมากขึ้น เช่น กอด จูบกันในที่สาธารณะ โดยไม่แคร์สายตาใคร ซึ่งขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของคนไทย ที่อบรมสั่งสอนกันมาเป็นเวลานาน ที่ผู้หญิงต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว

ผู้สัมภาษณ์ ในสังคมปัจจุบันนี้ ค่านิยมของคนสังคมเกี่ยวกับเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย และเรื่องทางเพศ ท่านคิดว่ามีอะไรบ้าง

A ผู้ชายผู้หญิงในสมัยนี้มักจะทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน โดยคิดว่าเป็นการใช้ชีวิตร่วมกันดู เพราะว่าถ้าอยู่ด้วยกันไม่ได้ก็เลิกกันไป ไม่สนใจว่าในอนาคตการใช้ชีวิตคู่จะเป็นอย่างไร และก็มักจะมีความรักระหว่างเพศเดียวกันเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นระหว่างชายกับชาย หรือว่าหญิงกับหญิง

ผู้สัมภาษณ์ ท่านมีความคิดเห็นต่อการหย่าร้างของหญิงและชายอย่างไร

A การหย่าร้างก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่น่ากลัว เพราะว่าถ้าอยู่ร่วมกันไม่ได้ไม่ได้ก็ควรจะเลิกหรือหย่าร้างกันไป เพื่อให้โอกาสอีกฝ่ายได้ไปเจอคนที่ดีกว่า และเพื่อตนเองจะได้ไม่ต้องทนอยู่กับความทุกข์

ผู้สัมภาษณ์ ในการหย่าร้างนั้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบหรือผลเสียต่อการดำเนินชีวิต หรือการแต่งงานใหม่หรือไม่ เพราะเหตุใด

A ไม่ เพราะคนเราย่อมมีโอกาสผิดพลาด เช่นอาจจะเลือกคู่ครองที่ผิดพลาด โดยที่อาจจะรู้จักกันน้อยเกินไป ดังนั้นควรเริ่มต้นใหม่กับคนที่เหมาะสมกว่าคนเก่า

ผู้สัมภาษณ์ ในการเลือกคู่ครองที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วนั้น ท่านคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่มีคู่ครองที่เป็นหม้ายหรือไม่ ถ้ามีด้านใดบ้าง

A ไม่มี ทุกคนควรมีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่เสมอ อะไรที่ผิดพลาดก็เก็บเอาไว้เป็นประสบการณ์ชีวิตในการเริ่มต้นชีวิตคู่ครั้งใหม่ ใช้ความผิดพลาดเป็นประสบการณ์ในการดำรงชีวิตใหม่

ผู้สัมภาษณ์ ท่านนั้นยอมรับต่อการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชายหรือไม่ เพราะเหตุใด

A ยอมรับ ถ้าการแต่งงานครั้งแรกอยู่ด้วยกันแล้วไปด้วยกันไม่ได้ มีปัญหาทะเลาะกันบ่อยๆก็ต้องหย่าร้างกัน เพื่อเป็นทางออกที่ดีที่สุด โดยในอนาคตถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเจอคนที่ใช่ที่ดีกว่า เข้าใจกันมากกว่า ก็ควรที่จะมีโอกาสได้เริ่มต้นกับคนใหม่ด้วยการแต่งงาน และใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกัน

การวิเคราะห์

จากการสัมภาษณ์ A พบว่า A เป็นเพศหญิง มีสถานภาพโสด มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ ดังนั้น A จึงมีเจตคติไปในทางที่ยอมรับในเรื่องทางเพศที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน ว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในยุคของความอยากรู้อยากลอง จึงส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตนในทางเพศที่ไม่เหมาะสม และเริ่มที่จะไม่แคร์สังคม ไม่ยึดติดอยู่กับค่านิยมดั้งเดิมที่สังคมได้อบรมและสั่งสอนมา และจากคำพูด “ผู้ชายผู้หญิงในสมัยนี้มักจะทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน” ทำให้เห็นว่า A มีความคิดเห็นไปในทางที่ยอมรับได้กับพฤติกรรมของวัยรุ่น เพราะในช่วงวัยของ A เป็นช่วงวัยของวัยรุ่น ที่ยอมรับได้ในการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆที่ไม่อยู่กับที่ มีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากผู้อื่นที่อยู่ในสังคม จึงส่งผลให้เกิดการยอมรับในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ และยังไม่สามารถที่จะแยกแยะว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องควรเอาแบบอย่าง ซึ่งจากความคิดเห็น “ผู้หญิงและผู้ชายต่างมีองค์ความรู้ ความสามารถที่เท่าเทียมกัน” ได้สอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมแนวเสรีนิยม (Liberal Feminism) ที่มองว่าสังคมควรที่จะเคารพในความคิดเห็น การกระทำในปัจเจกบุคคล ที่การกระทำนั้นไม่ได้เป็นการละเมิดในสิทธิของผู้อื่น และไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเท่าเทียมอย่างเหมาะสมในสังคม และจากคำพูด “ทุกคนควรมีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่เสมอ” นั้นก็แสดงให้เห็นว่าทุกคนนั้นเท่าเทียมกัน โดยที่ความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายในการที่จะได้รับสิทธิ เสรีภาพในการสร้างคุณค่าให้กับตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 (B) เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2552
สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ 7 ประเด็น ดังนี้

ผู้สัมภาษณ์ ท่านมีความคิดเห็นต่อบทบาทความเป็นหญิงและความเป็นชาย
อย่างไร

B บทบาทความเป็นหญิงเป็นชายนั้นแท้จริงแล้ว แตกต่างกันไปถึงแม้ว่า
บางบทบาทหน้าที่ความเป็นผู้หญิงอาจจะทำได้ดีกว่าผู้ชายแต่ก็ยังมีอีก
หลายเรื่องหลายบทบาทที่ไม่สามารถทดแทนกันได้ เพราะโดยเนื้อแท้
และโดยพื้นฐานแล้วคนเรามีความแตกต่างกัน

ผู้สัมภาษณ์ ในสังคมปัจจุบันนี้ ท่านคิดว่าหญิงชายนั้นมีการประพฤติปฏิบัติ
ตนในทางเพศอย่างไร และท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกระทำ
ดังกล่าวนี้

B ขึ้นอยู่กับฐานะทางสังคมของแต่ละคนว่าบทบาทที่ตนเองแสดงใน
สังคมที่เป็นส่วนหนึ่งอยู่นั้น ยอมรับได้มากน้อยแค่ไหน เพราะในแต่ละ
สังคม อาจมีวัฒนธรรมหรือกฎ กติกา ความเหมาะสม หรือการ
ยอมรับของแต่ละสังคมไม่เท่ากัน การแสดงออกทางเพศบางสังคม
อาจยอมรับได้ แต่บางสังคมอาจยอมรับไม่ได้ หรือเป็นเรื่องที่ควรถูก
ตำหนิ หรือไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม แต่ในขณะเดียวกันบาง
สังคมอาจถือว่าเป็นเรื่องปกติ แต่ในปัจจุบันโดยรวมแล้วพฤติกรรมทาง
เพศไม่ว่าจะเป็นของหญิงหรือชายก็มีการแสดงออกมากขึ้น ในช่วง
แรกๆก็อาจจะถูกตำหนิหรือถูกต่อว่าจากสังคมเดียวกันหรือจาก
บุคคลภายนอก แต่พอทำไปสักพักหนึ่ง สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นเรื่อง
ปกติธรรมดาในอนาคตได้

ผู้สัมภาษณ์ ในสังคมปัจจุบันนี้ ค่านิยมของคนสังคมเกี่ยวกับเรื่อง ความสัมพันธ์
ระหว่างหญิงชาย และเรื่องทางเพศ ท่านคิดว่ามีอะไรบ้าง

B มีความหลากหลายมากขึ้นจากเดิมที่ต้องอายุใกล้เคียง ฐานะใกล้เคียง
กัน ความบริสุทธิ์ของหญิงชาย หรือสังคมเดียวกันกลับกลายมา
ผสมผสานกันได้ทุกองค์ประกอบ หรือชายกับชาย หญิงกับหญิง ทำ

ให้ไม่มีอะไรแน่นอนเกี่ยวกับเรื่องเพศอีกต่อไป เพราะอะไรๆก็เกิดขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับจังหวะอารมณ์และจิตสำนึกของแต่ละคนในขณะนั้น

ผู้สัมภาษณ์ ท่านมีความคิดเห็นต่อการหย่าร้างของหญิงและชายอย่างไร

B ควรจะพยายามให้ถึงที่สุดก่อนและใช้ความอดทนอดกลั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ถ้าจะต้องหย่าร้างกันจริงก็อย่าไปฝืน เพราะในปัจจุบันการหย่าร้างเริ่มจะกลายเป็นเรื่องปกติขึ้นทุกวัน เนื่องจากมีปัจจัยด้านอื่นๆเข้ามาแทนที่ เช่น การงาน รายได้ ซึ่งในปัจจุบันมีส่วและผลกระทบหรือผลเสียต่อการดำเนินชีวิต และการอยู่รอดในปัจจุบันได้

ผู้สัมภาษณ์ ในการหย่าร้างนั้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบหรือผลเสียต่อการดำเนินชีวิต หรือการแต่งงานใหม่หรือไม่ เพราะเหตุใด

B อาจจะมีผลกระทบได้ เนื่องจากทำให้เราได้บทเรียนเพิ่มขึ้นอีก บทหนึ่ง สำหรับการที่จะเลือกคู่ครองใหม่

ผู้สัมภาษณ์ ในการเลือกคู่ครองที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วนั้น ท่านคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่มีคู่ครองที่เป็นหม้ายหรือไม่ ถ้ามีด้านใดบ้าง

B ทำให้ชีวิตใหม่ดีขึ้นกว่าเดิมก็เป็นได้ เนื่องจากแต่ละฝ่ายมีประสบการณ์บทเดียวกัน แต่สิ่งที่ได้จากบทเรียนอาจจะแตกต่างกันได้ อาจจะทำให้มีความเข้าใจอะไรง่ายขึ้น ซึ่งก็อาจจะเป็นไปได้ หรือมีการปล่อยวางมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านของอยู่ร่วมกัน ด้านการเงิน การตัดสินใจต่างๆ การวางแผนอนาคต

ผู้สัมภาษณ์ ท่านนั้นยอมรับต่อการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชายหรือไม่ เพราะเหตุใด

B ถ้าเหตุที่ต้องหย่าร้างกัน มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้ หรือมีเหตุจำเป็นก็อาจจะยอมรับได้ เพราะถ้าเป็นไปได้คงไม่มีใครอยากแต่งงานหลายครั้ง

การวิเคราะห์

จากการสัมภาษณ์ B พบว่า B นั้นเป็นเพศชาย มีการศึกษาในระดับปริญญาโท และมีอาชีพรับราชการ เป็นวัยที่อยู่ในการสร้างฐานะ สร้างความมั่นคงให้แก่ตนเอง และมีสถานภาพโสด ดังนั้น จึงสามารถที่จะยอมรับได้ในเรื่องทางเพศของฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย แต่ก็ยังอยู่บนฐานความคิดที่ยังเป็นความคิดเห็นของผู้ชายที่มองว่า ถึงแม้หญิงชายจะเท่าเทียมกัน แต่ในความเป็นจริงแล้วยังมีความแตกต่างกันอยู่ ไม่มากนักน้อย แต่ความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศไม่ว่าจะหญิงกับหญิงหรือชายกับชาย ก็คิดว่าเป็นเรื่องที่จะยอมรับในความแตกต่างในส่วนนี้ ที่เราไม่สามารถที่จะไปกำหนดชีวิตใครได้ แต่เลือกที่จะอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในความเป็นเพศของเขา จึงสอดคล้องกับคิดสตรีนิยมแนวเสรีนิยม (Liberal Feminism) ที่มองว่าผู้หญิงควรจะมีโอกาสทำในสิ่งต่างๆได้เท่าเทียมกับผู้ชาย อย่างที่ฟรีดาน (อ้างถึงใน วารุณี ฤทธิสินสิทธ์, 2545, น. 66) ว่าผู้หญิงควรกลับมาอยู่ในโลกส่วนตัวและร่วมมือกับผู้ชายในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม และโครงสร้างทางสถาบัน เพราะความเชื่อในความเหมือนกันระหว่างเพศ คือผู้หญิงและผู้ชายมีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 (C) เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2552

สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ 7 ประเด็น ดังนี้

ผู้สัมภาษณ์ ท่านมีความคิดเห็นต่อบทบาทความเป็นหญิงและความเป็นชาย

C การที่เราจะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว หรือสังคม บทบาทหญิงชายเป็นส่วนสำคัญ ถ้าเราช่วยกันรักษาค่านิยม ให้ไปควบคู่กัน แต่แต่ละคนมีภาระหลักและภาระรองอย่างไร ให้ช่วยกันดำเนินไปด้วยกัน ไม่ใช่การที่คนใดคนหนึ่งต้องเป็นใหญ่ และต้องฟังคนคนนั้นคนเดียว ไม่จำเป็นที่จะทำตามที่สังคมกำหนดว่าผู้ชายต้องเป็นใหญ่เสมอ

ผู้สัมภาษณ์ ในสังคมปัจจุบันนี้ ท่านคิดว่าหญิงชายนั้นมีการประพฤติปฏิบัติตนในทางเพศอย่างไร และท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกระทำดังกล่าวนี้

C สังคมในสมัยปัจจุบัน ดูเหมือนจะเห็นว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องธรรมดา ผิดกับในสมัยก่อน ที่ถือเรื่องทางเพศ และเรื่องของความบริสุทธิ์ เป็น เรื่องที่สำคัญยิ่ง

ผู้สัมภาษณ์ ในสังคมปัจจุบันนี้ ค่านิยมของคนสังคมเกี่ยวกับเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างหญิงชาย และเรื่องทางเพศ ท่านคิดว่ามีอะไรบ้าง

C เห็นว่าเรื่องทางเพศ และเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องสนุก ไม่แคร์สังคมว่าจะ มองอย่างไร มักเปลี่ยนคู่นอนกัน ผู้หญิงไม่ถือตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่ ก่อให้เกิดอันตรายอย่างมาก จนนำไปสู่ในเรื่องของท้องก่อนแต่ง จะ ทำให้เป็นการตัดอนาคตของตนเอง

ผู้สัมภาษณ์ ท่านมีความคิดเห็นต่อการหย่าร้างของหญิงและชายอย่างไร

C การหย่าร้างไม่ใช่เป็นเรื่องทั้งหมดของชีวิต แม้จะหย่าร้างแต่ชีวิตของ ผู้หญิงก็ไม่ได้ไร้คุณค่า แต่อาจจะเป็นสิ่งที่ดี ที่ทำให้เราได้หลุดพ้นจาก การทนอยู่ใช้ชีวิตคู่

ผู้สัมภาษณ์ ในการหย่าร้างนั้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบหรือผลเสียต่อการดำเนิน ชีวิต หรือการแต่งงานใหม่หรือไม่ เพราะเหตุใด

C ไม่กระทบ เพราะถ้าเราเจอคู่ครองที่ดียอมรับเราได้ก็就不用การพูดถึง สิ่งที่ผ่านมา แต่กว่าเราจะตกลงกับคู่ครองคนใหม่ เราก็จะศึกษาดู นิสัยกันนานพอสมควร ถึงจะตกลงที่จะใช้ชีวิตคู่กัน

ผู้สัมภาษณ์ ในการเลือกคู่ครองที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วนั้น ท่านคิดว่าจะส่ง ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่มีคู่ครองที่เป็นหม้ายหรือไม่ ถ้ามีด้าน ใดบ้าง

C มีทั้งส่งผลกระทบและไม่ส่งผลกระทบ เพราะถ้าเราคุยกันแล้ว ก็ จะเข้าใจกัน แต่ถ้าบางคนมีครอบครัวที่จะต้องดูแลต่อก็ต้องคุยกันว่า จะทำอะไร ไม่ให้กระทบกับครอบครัวใหม่ และต้องยอมรับกันว่า อะไรจะเกิด ถ้าเราเลือกที่จะรักและอยู่ด้วยกับเขาแล้ว

ผู้สัมภาษณ์ ท่านนั้นยอมรับต่อการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชายหรือไม่ เพราะเหตุใด

- C ยอมรับ ถ้าเราได้คนที่รับผิดชอบ ที่ช่วยเหลือ เอื้ออาทรกันก็เป็นเรื่องธรรมดา เพราะถ้าอยู่ด้วยกันไม่ได้ก็เลิกกันไป แต่สังคมก็จะว่า ว่า เป็นคนหลายสามี

การวิเคราะห์

จากการสัมภาษณ์ C พบว่า C เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วงของวัยกลางคน การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีอาชีพเป็นลูกจ้าง และเป็นผู้ที่เคยผ่านการหย่าร้างมาแล้วจึงทำให้ C นั้นเข้าใจในความเท่าเทียมทางเพศมากกว่า เพราะการที่หย่าร้างมาไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม จึงทำให้ C มีความคิดเห็นที่เปิดกว้างในการที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับในสิ่งใดๆ ใช้ชีวิตครอบครัว เพราะการที่ตนเองได้ประสบกับปัญหานั้นมาแล้ว จึงทำให้สามารถเข้าใจในการดำเนินชีวิตได้มากขึ้น และคิดว่าการหย่าร้าง น่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ชีวิตครอบครัว จากคำพูด “การหย่าร้างไม่ใช่เป็นเรื่องทั้งหมดของชีวิต แม้จะหย่าร้างแต่ชีวิตของผู้หญิงก็ไม่ได้ไร้คุณค่า” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการหย่าร้าง McDonald (อ้างถึงใน ศุภลักษณ์ พุทธิพงษ์ศิริ, 2534, น. 20) กล่าวว่า การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสถานภาพของบุคคลย่อมเป็นไปตามบรรทัดฐานและวัฒนธรรมในสังคม การจะเลือกปฏิบัติอย่างไรในเรื่องการแต่งงาน บุคคลย่อมคำนึงถึงธรรมเนียมที่มีอยู่ ตามที่ได้อบรมสั่งสอนมา ซึ่งจะเป็นแหล่งอ้างอิงในการกระทำของบุคคลนั้น เพราะว่าการตัดสินใจหย่าร้างอาจจะทำให้ชีวิตมีความสุขมากกว่า และการหย่าร้างไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อนในการกระทำของตน และสอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยม (Liberal Feminism) ที่แนวคิดนี้ได้ให้อิสระภาพแก่ผู้หญิงจากบทบาทความเป็นเพศที่ถูกกดขี่ บทบาทความเป็นเพศที่สังคมกำหนด คือการทางยอมใช้การหย่าร้างในการแก้ปัญหาชีวิตคู่ และเพื่อตัดสินใจในการที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่หรือไม่

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ 4 (D) เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2552

สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ 7 ประเด็น ดังนี้

ผู้สัมภาษณ์ ท่านมีความคิดเห็นต่อบทบาทความเป็นหญิงและความเป็นชาย

D บทบาทหญิงต้องมาหลังผู้ชาย เพราะผู้ชายทำอะไรก็น่าจะเข้มแข็งกว่าและกล้าตัดสินใจ แต่ถ้าเรื่องครอบครัวก็ต้องมาพร้อมกัน ถ้าหน้าที่การงานก็ต้องรับภาระของแต่ละคนไปตามหน้าที่

ผู้สัมภาษณ์ ในสังคมปัจจุบันนี้ ท่านคิดว่าหญิงชายนั้นมีการประพฤติปฏิบัติตนในทางเพศอย่างไร และท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกระทำดังกล่าวนี้

D ปฏิบัติตัวแย่มาก สังคมในสมัยนี้เสื่อมทรามลงอย่างมาก เพราะเห็นว่าการประพฤติปฏิบัติตนอย่างนี้เป็นเรื่องไม่น่าอาย และไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมเหล่านี้ เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติ

ผู้สัมภาษณ์ ในสังคมปัจจุบันนี้ ค่านิยมของคนสังคมเกี่ยวกับเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย และเรื่องทางเพศ ท่านคิดว่ามีอะไรบ้าง

D ค่านิยมแทบจะไม่มี การกระทำตามคำสั่งสอนของคนเก่าคนแก่ ไม่มีการกระทำตาม ถึงมีการกระทำตามวัฒนธรรม แต่อยู่กันไปไม่นานก็เลิกร้างกัน และในสมัยก่อนถือว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องสำคัญ แต่สมัยนี้ไม่มีความละอายแก่กัน เช่นการเปลี่ยนคู่กัน เป็นสิ่งที่ไม่ควรเอาอย่าง

ผู้สัมภาษณ์ ท่านมีความคิดเห็นต่อการหย่าร้างของหญิงและชายอย่างไร

D ปัญหาทุกอย่างนั้นมีทางแก้ แต่ถ้าอยู่ด้วยกันไม่ได้ก็ต้องเลิกกันไป ดังนั้นการหย่าร้างก็ไม่ใช่เรื่องที่น่าเสียหาย

ผู้สัมภาษณ์ ในการหย่าร้างนั้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบหรือผลเสียต่อการดำเนินชีวิต หรือการแต่งงานใหม่หรือไม่ เพราะเหตุใด

D ไม่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและการแต่งงานใหม่ เพราะมาแล้วแต่เหตุผลของแต่ละคน คนเรานั้นต่างกัน ทั้งความคิดเห็นและความรู้สึก ดังนั้น คนบางคนก็อาจคิดว่ามีผลกระทบ แต่บางคนก็เห็นเป็นเรื่องธรรมดา

ผู้สัมภาษณ์ ในการเลือกคู่ครองที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วนั้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่มีคู่ครองที่เป็นหม้ายหรือไม่ ถ้ามีด้านใดบ้าง

- D ถ้าเป็นเพศหญิง เราอาจจะรังเกียจ ถ้ายังรู้ปัญหามากยิ่งขึ้นว่าคุณครองของเรา ที่ผ่านมามีเรื่องอื่นที่ปิดบังเราอีก ก็ถ้าเลือกก็จะเลือกผู้ที่เป็นโสดมากกว่า และด้วยเหตุผลและปัจจัยต่างๆอีกมาก
- ผู้สัมภาษณ์** ท่านนั้นยอมรับการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชายหรือไม่ เพราะเหตุใด
- D ยอมรับการแต่งงานหลายครั้งของหญิง เพราะว่าหญิงที่ดีควรงามพร้อมและแบบอย่างที่ดีให้กับลูก แต่ถ้าเราคิดจะรัก หรือมีความเข้าใจกันก็อาจจะเริ่มต้นใหม่ได้

การวิเคราะห์

จากการสัมภาษณ์ D พบว่า D นั้นเป็นเพศชาย มีสถานภาพสมรส เป็นวัยผู้สูงอายุ การศึกษาระดับปริญญาตรี และเกษียณอายุราชการแล้วความคิดเห็นของ D จึงเป็นความคิดเห็นของผู้ที่อยู่ในสมัยก่อน คือมีความคิดที่เกี่ยวกับค่านิยม และประเพณีที่ทั้งผู้หญิงและผู้ชายต้องมีการประพฤติตนให้เป็นตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีการประพฤติตนในทางเพศที่เหมาะสม จากคำพูด “ในสมัยก่อนถือว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องสำคัญ แต่สมัยนี้ไม่มีความละอายแก่กัน” และ “บทบาทหญิงต้องมาหลังผู้ชาย เพราะผู้ชายทำอะไรก็น่าจะเข้มแข็ง กว่าและกล้าตัดสินใจ แต่ถ้าเรื่องครอบครัวก็ต้องมาพร้อมกัน ถ้าหน้าที่การงานก็ต้องรับภาระของแต่ละคนไปตามหน้าที่” ซึ่งจากคำพูดดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึง ความคิดเห็นของผู้ชายที่มีความอยู่ในระบบโครงสร้างของชายเป็นใหญ่ ที่คิดว่าผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งผู้ที่นำเสนอทัศนะนี้ คือ เคท มิลเลทท์ (Kate Millett, 1971 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 90) ที่กล่าวว่า เพศเป็นปัจจัยกำหนดสถานภาพที่มีนัยทางการเมือง ซึ่งการเมือง คือความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจ การที่คนกลุ่มหนึ่งควบคุมคนอีกกลุ่มหนึ่ง การเมืองเรื่องเพศ จึงเป็นการที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงและสามารถควบคุมผู้หญิงให้อยู่ภายใต้ความต้องการของผู้ชายทุกด้านอย่างสมบูรณ์ เป็นลักษณะระบบของผู้ชายเป็นใหญ่ และการยอมรับของสังคมต่อความเหลื่อมล้ำระหว่างหญิงชาย ซึ่งเกิดจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ส่งผลต่อสมาชิกรุ่นต่อไปให้ยอมรับการกำหนดบทบาท โดยมีเพศเป็นตัวกำหนด และส่งผลให้ผู้หญิงอยู่ในสภาพที่เป็นรองเสมอมา

2.2 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์วิจัยเชิงคุณภาพ

ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายกรณี มีผลการสัมภาษณ์ โดยสรุปประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) ทั้งผู้ชายและผู้หญิงตามหัวข้อที่ตั้งประเด็นไว้โดยสรุปได้ดังนี้

2.2.1 ประเด็นการสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 4 ราย

1. ท่านมีความคิดเห็นต่อบทบาทความเป็นหญิงและความเป็นชายอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 ใน 4 ราย มีความคิดเห็นว่า บทบาทความเป็นหญิงเป็นชายนั้นมีความแตกต่างกันโดยความเป็นเพศ คือผู้ชายนั้นมีอำนาจมากกว่าผู้หญิง หรือมีความแตกต่างกับผู้หญิง แต่ผู้หญิงนั้นกลับคิดว่าผู้ชายและผู้หญิงนั้นมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นความคิดที่ยังอยู่ในระบบของชายเป็นใหญ่ ที่เห็นว่าตนเองนั้นสามารถทำอะไรหลายอย่างได้มากกว่าเพศหญิง

2. ในสังคมปัจจุบันนี้ ท่านคิดว่าหญิงชายนั้นมีการประพฤติปฏิบัติตนในทางเพศอย่างไร และท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกระทำดังกล่าว

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 ราย มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ในสังคมปัจจุบันชายหญิงนั้นประพฤติตนในทางเพศแบบกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น และมีความมั่นใจมากขึ้น โดยการกระทำนั้นไม่ปกปิดมิดชิดเหมือนอย่างในอดีต และประพฤติตนไปทางที่เสื่อมเสีย ซึ่งเห็นว่าการแสดงออกในทางเพศจะไม่ได้รับการยอมรับในระยะแรกๆ แต่เมื่อการกระทำนั้นแสดงออกมาในระยะเวลาหนึ่ง ก็ทำให้สังคมไม่สนใจกับพฤติกรรมดังกล่าว จนทำให้การประพฤติดังกล่าวกลายเป็นเรื่องปกติที่สามารถกระทำได้ ไม่ใช่สิ่งที่ผิด คือการกระทำที่ไม่แคร์สังคม

3. ในสังคมปัจจุบันนี้ ค่านิยมของคนสังคมเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย และเรื่องทางเพศ ท่านคิดว่ามีอะไรบ้าง

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 ราย มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ค่านิยมในยุคปัจจุบันมีความหลากหลายมากขึ้น ค่านิยมหรือว่าสิ่งที่สังคมยึดถือปฏิบัติมาในอดีตนั้นไม่ค่อยได้รับความสนใจและไม่ประพฤติปฏิบัติตาม แต่กลับมีการยึดค่านิยมใหม่ๆ เช่น เรื่องของการทดลองอยู่ก่อนแต่ง เพื่อเป็นการศึกษาพฤติกรรมระหว่างกัน และเห็นว่าเรื่องของเพศสัมพันธ์นั้นเป็นเรื่องสนุก ผู้หญิงนั้นไม่รู้จักการรักษานวลสงวนตัว และขาดความยั้งคิดในการกระทำ

4. ท่านมีความคิดเห็นต่อการหย่าร้างของหญิงและชายอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 รายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การหย่าร้างก็ไม่ใช่เรื่องเสียหาย เมื่อไม่สามารถใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันได้ก็ควรที่จะเลิกกัน แต่ควรที่จะพยายามช่วยกัน

แก้ปัญหาก่อน เพราะการมีอยู่คนเดียวจะเป็นสิ่งที่ดีกว่า และปัจจุบันการอยู่คนเดียวก็ไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอายเหมือนอย่างในอดีต

5. ในการหย่าร้างนั้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบหรือผลเสียต่อการดำเนินชีวิตหรือการแต่งงานใหม่หรือไม่ เพราะเหตุใด

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 ใน 4 ราย มีความคิดเห็นว่า ไม่มีผลกระทบ แต่ก็จะเป็นบทเรียนหนึ่งที่จะเป็นองค์ประกอบในการเลือกคู่ใหม่ของตนเอง และก็จะใช้ความคิดที่มากขึ้นในการที่จะมีชีวิตคู่ใหม่ และก็จะเอาประสบการณ์ที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่มาใช้เป็นแนวทางในการเลือกคู่ครองมากขึ้น เพราะการหย่าร้างไม่ใช่ความล้มเหลวในชีวิต แต่อาจเป็นการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาด ซึ่งสามารถที่จะแก้ไขได้ เมื่อมีการคิดทบทวนในสิ่งที่ผ่านมา

6. ในการเลือกคู่ครองที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วนั้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่มีคู่ครองที่เป็นหม้ายหรือไม่ ถ้ามีด้านใดบ้าง

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 ใน 4 ราย มีความคิดเห็นว่า มีทั้งส่งผลกระทบและไม่ส่งผลกระทบ เพราะการที่พบกับความผิดพลาดก็เอามาเป็นประสบการณ์ชีวิต ในการที่จะดำเนินชีวิตต่อไป ด้านการใช้ชีวิตครอบครัวหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีลูกก็อาจจะเป็นการเติมเต็มบางส่วนของขาดหายไปของเด็ก ด้านสังคมที่อาศัยอยู่ หรือที่ทำงาน ถ้าหากคนในสังคม หรือผู้ร่วมงานไม่เข้าใจ และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการที่คนนั้นไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ ก็อาจจะเกิดปัญหาตามมา แต่ในขณะเดียวกันถ้าคนในสังคมมีความเข้าใจ และใช้ความคิดอย่างเป็นกลางก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีขึ้น และมีความเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น

7. ท่านนั้นยอมรับต่อการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชายหรือไม่ เพราะเหตุใด

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ยอมรับการแต่งงานหลายครั้งของทั้งหญิงและชายได้ แต่จะยอมรับการแต่งงานของชายมากกว่าหญิง เพราะคิดว่าทุกคนในสังคมหรือในประเทศคงไม่มีใครที่ต้องการที่จะแต่งงานหลายครั้ง เพราะทุกคนก็ต้องการชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์ แต่เมื่อมีสาเหตุที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ และมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งคิดว่าไม่สามารถที่ทนอยู่ใช้ชีวิตคู่ต่อไปได้ ถ้าเพียงเพื่อรักษาครอบครัวให้เป็นครอบครัวแล้วไม่มีความสุข เพราะจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ดังนั้นทางออกที่ดีที่สุดก็ควรที่จะเลิกกันไป เพื่อจะไปแต่งงานใหม่หรือว่าอยู่คนเดียว เพราะเชื่อกับการมีชีวิตคู่ ดังนั้นการแต่งงานใหม่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่น่าเสียหาย เหมือนอย่างในอดีตที่ต้องทนใช้ชีวิตคู่ต่อไป ด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคม และทำให้ชีวิตไม่มีความสุขตลอดไป

ข้อเสนอแนะที่มีต่อการยอมรับการแต่งงานหลายครั้ง

ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 ราย เสนอแนะว่า ควรมีการสร้างความรู้เข้าใจในด้านความเป็นหญิงความเป็นชาย และให้ความสำคัญกับเรื่องของความเสมอภาคและเท่าเทียม โดยทุกคน และทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้เข้าใจในประเด็นนี้ และควรที่จะมีการปรับเจตคติ ความคิดเห็น หรือทัศนคติในทางที่เป็นธรรม และอยู่บนหลักของความเป็นจริง เพื่อสร้างความเท่าเทียมระหว่างเพศให้เกิดขึ้น เพราะคนทุกคนนั้นเท่าเทียมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวิจัยเรื่อง “เจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง กรณีศึกษาประชากรในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยมนิยม (Liberal Feminism) ที่เชื่อในความเหมือนกันระหว่างเพศ คือ ผู้หญิงและผู้ชายโดยพื้นฐานมีความเป็นมนุษย์ที่เหมือนกัน เชื่อในความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ หรือความยุติธรรมระหว่างเพศ โดยเรียกร้องให้มีโอกาสเท่าเทียมในการแข่งขันภายในระบบสังคมที่เป็นอยู่โดยเฉพาะ การให้อิสระภาพแก่ผู้หญิงจากบทบาทความเป็นเพศที่ถูกกดขี่ บทบาทความเป็นเพศที่สังคมกำหนด

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการยอมรับของสังคมที่มีต่อหญิงชายที่แต่งงานหลายครั้ง ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำไปวิเคราะห์กับแนวคิดและทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษาค้นครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15-29 ปี พบว่า มีสถานภาพโสด นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน

ผลการวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า เจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง โดยข้อมูลส่วนตัวตามกรอบแนวคิด มีตัวแปรที่มีความแตกต่างกันตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา และอาชีพ ซึ่งจะเห็นได้จากปัจจัยต่างๆมีค่าเฉลี่ยอยู่ในกลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 3.25) อายุ 15-29 ปี (ค่าเฉลี่ย 3.28) สถานภาพโสด (ค่าเฉลี่ย 3.25) ศาสนาพุทธ (ค่าเฉลี่ย 3.22) และอาชีพอื่นๆ (รับจ้าง) (ค่าเฉลี่ย 3.32) ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่

ก่อให้เกิดเจตคติของสังคม จากแนวคิดเกี่ยวกับเจตคติที่ว่า การที่บุคคลใดจะเกิดเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ไม่ว่าจะเป็น เจตคติเชิงบวกหรือ เจตคติเชิงลบ บุคคลนั้นจะต้องผสมผสานคุณลักษณะย่อยหลายๆอย่าง เช่น การรับรู้ การประเมินค่า ความสนใจ คุณลักษณะเหล่านี้จะรวมตัวกันขึ้นเป็นความรู้สึก และเจตคติของบุคคลเหล่านั้นก็จะส่งผลให้เกิดการยอมรับการแต่งงานหลายครั้ง หรือการไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้งของผู้หญิงและผู้ชาย จากผลการศึกษา พบว่าการยอมรับของสังคมออกมาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.213) คือเจตคติเชิงบวก (การยอมรับ) และ เจตคติเชิงลบ (การไม่ยอมรับ) แต่ค่าเฉลี่ยด้านการไม่ยอมรับ (ค่าเฉลี่ย 3.267) สูงกว่าการยอมรับ (ค่าเฉลี่ย 3.143)

การแต่งงานหลายครั้งของผู้หญิงและผู้ชายที่สังคมให้การยอมรับ จะเห็นได้จากการที่สังคม เห็นว่าการเลือกคู่ครองของผู้หญิงและผู้ชายควรเลือกคู่ครองด้วยตัวเอง แสดงให้เห็นว่าสังคมมีความคิดเห็นไปในทางที่มีอิสระเสรีมากขึ้น โดยไม่ยึดติดอยู่กับความคิดเห็นของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เหมือนอย่างในอดีต ดังนั้น เมื่อตัดสินใจที่จะเลือกคู่ครองเองก็จะยอมรับคู่ครองที่แต่งงานมาแล้วได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเสรีนิยม (Liberal Feminism) ที่เห็นว่ามนุษย์มีความสามารถในการมีเหตุผล และเชื่อในความสามารถของปัจเจกบุคคล จึงมีเสรีภาพในความคิดและความรู้สึกของตนเองได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ส่วนในประเด็นเรื่องผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นหม้ายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการเลือกคู่ครองใหม่ หรือการแต่งงานใหม่ (รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันเฉยๆ) และการที่สังคมไทยมีค่านิยมที่แตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในการปฏิบัติตนในเรื่องทางเพศ จะแสดงให้เห็นว่าค่านิยมของคนในสังคมปัจจุบันยอมรับในความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น และมีความเสมอภาคทางความคิดเห็น โดยสอดคล้องกับแนวคิดเสรีนิยม (Liberal Feminism) ที่มองว่าการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความคิด ความรู้สึกก็จะหลุดพ้นจากการกดขี่ระหว่างเพศ จึงเกิดความเท่าเทียมกันทั้งผู้หญิงและผู้ชาย และเชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่มีความแตกต่างกัน เป็นมนุษย์เหมือนกัน ดังนั้น การที่ผู้หญิงผู้ชายที่เคยหย่าร้างมาแล้ว หรือเป็นหม้าย ก็มีสิทธิที่เท่าเทียมกัน ในการที่จะแต่งงานใหม่ หรือการมีคู่ครองใหม่ ซึ่งถ้าการกระทำนั้นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หรือละเมิดในสิทธิของผู้อื่น เพราะในแนวคิดสตรีนิยมแนวเสรีนิยมจะเคารพในความเป็นปัจเจกบุคคล และเข้าใจในความเป็นหญิงเป็นชายนั่นเอง

ส่วนในด้านการไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้งของผู้หญิงและผู้ชาย ในประเด็นของการที่ผู้หญิงที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วเป็นคนที่มีชีวิตล้มเหลว แสดงให้เห็นว่า เป็นการแสดงถึงการกดขี่ผู้หญิงที่ผ่านการหย่าร้าง หรือเป็นหม้าย คือการที่ผู้หญิงถ้าไม่ประสบความสำเร็จใน

การดำเนินชีวิตคู่ หรือการใช้ชีวิตคู่ และเมื่อหย่าร้างถือว่าเป็นคนที่มีชีวิตล้มเหลว แต่ในด้านของผู้ชายนั้นสังคมกลับมองว่า ผู้ชายไม่จำเป็นต้องบริสุทธิ์ก่อนแต่งงาน และไม่ถือว่าเป็นเรื่องที่เสียหาย จึงเป็นการสอดคล้องกันแนวคิดมาตรฐานสองเชิงทางเพศ คือการที่ชายหญิงนั้นกระทำในเรื่องเดียวกัน แต่สังคมมองว่าสิ่งที่ผู้หญิงทำเป็นสิ่งไม่ดี แต่สิ่งที่ผู้ชายทำนั้นเป็นสิ่งที่ดี และสอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมแนวอนารากถอนโคน (Radical Feminism) ที่มองว่าผู้หญิงนั้นอยู่ในระบบของชายเป็นใหญ่ ทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นรองของผู้หญิงเป็นเรื่องของธรรมชาติ โดยที่มองว่าผู้หญิงนั้นเป็นเพียงผู้ที่ทำหน้าที่สืบพันธุ์ และต้องพึ่งพาผู้ชายและสังคมยังเชื่อในความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชาย เพราะว่าผู้หญิงตกอยู่ในระบบของชายเป็นใหญ่ และยังคงติดอยู่กับการกดทับเพศเดียวกัน ดังนั้นการแต่งงานใหม่ของผู้หญิงก็ไม่ได้ได้รับการยอมรับ ทั้งจากเพศชายและเพศหญิงด้วยกันเอง ด้วยค่านิยมและวิถีปฏิบัติที่สืบต่อกันมา ซึ่งผู้หญิงที่จะหลุดพ้นจากการกดทับจากเพศเดียวกัน และระบบโครงสร้างชายเป็นใหญ่ได้ต้องมีการเปลี่ยนในระบบโครงสร้างสังคมเท่านั้น

ส่วนในประเด็นของการเลือกคู่ครองที่คนในสังคมส่วนใหญ่จะเลือกคู่ครองที่เป็นโสดมากกว่าคู่ครองที่แต่งงานแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นความคิดเห็นที่มองในเรื่องของความบริสุทธิ์ และในประเด็นการที่เลือกคู่ครองต้องคำนึงถึงความบริสุทธิ์ของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แสดงให้เห็นว่าการแต่งงานหลายครั้งนั้นจะไม่ได้รับการยอมรับ เพราะเป็นความคิดที่ยึดติดอยู่กับค่านิยมแบบเดิมของคนในสังคม ซึ่งจะเป็นคนในชนชั้นกลาง ซึ่งเป็นชนชั้นที่อยู่ปัจจัยของการผลิตเป็นส่วนใหญ่ และจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้มีอาชีพพนักงานเอกชน ก็จะได้เห็นว่าในช่วงวัยที่กำลังสร้างความมั่นคงในชีวิต ดังนั้นการเลือกคู่ครองก็จะเลือกคู่ครองที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นคู่ครองที่เป็นโสด เพราะในสังคมที่เป็นทุนนิยมตามแนวคิดสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) ผู้ชายจะเป็นผู้คุมปัจจัยการผลิตและจะกันให้ผู้หญิงนั้นออกจากระบบของการผลิต โดยให้ผู้หญิงนั้นเป็นเพียงแม่ และเมียเท่านั้น และสอดคล้องกับแนวสังคมนิยม (Socialist Feminism) ที่มองว่าเมื่อความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ และผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ

เนื่องจากว่าสังคมไทย วัฒนธรรมไทย ยังมีค่านิยมที่ไม่ยอมรับความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการแต่งงาน และฝ่ายชายส่วนมากยังคงมีความต้องการให้เจ้าสาวของตนมีความบริสุทธิ์จนถึงวันแต่งงาน ซึ่งค่านิยมดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยมีความแตกต่างกับค่านิยมในเรื่อง “พรหมจรรย์” ในสังคมอเมริกัน จากการสำรวจงานวิจัยของ ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ (2551)

ที่สำรวจความหมายและคุณค่าของ “พรหมจรรย์” ว่าในสังคมอเมริกัน พบว่าความหมายและคุณค่าของพรหมจรรย์ ไม่ได้คงที่ในทุกบริบท วัฒนธรรมต่างๆ ให้คุณค่าของพรหมจรรย์แตกต่างกันไปและในระบบความเชื่อเดียวกันก็ให้คุณค่าและความหมายเกี่ยวกับพรหมจรรย์แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา โดยไม่ได้กำหนดแบบตายตัวเหมือนกับสังคมไทย

จากงานวิจัยของ Staphanie Coontz (อ้างใน ชลิตาภรณ์ สงสัมพันธ์) ที่ศึกษาประวัติศาสตร์ของสถาบันการแต่งงานใน “ตะวันตก” ที่การตัดสินใจว่าใครควรจะแต่งงานกับใคร และการดำรงอยู่ของการแต่งงานไม่ใช่เรื่องของความปรารถนาของหญิงชายในฐานะปัจเจกแต่สถาบันการแต่งงานมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความมั่นคง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและปัจจัยการผลิตของครัวเรือน ค่านิยมดังกล่าวมีความขัดแย้งและแตกต่างจากงานวิจัยที่ได้ศึกษา จากการศึกษาพบว่าคนในสังคมไทยให้คุณค่าในเรื่องการแต่งงาน ว่าเป็นพิธีกรรมที่ต้องเกิดขึ้นมาจากความรัก โดยไม่ได้มองถึงฐานะทางสังคมเป็นหลัก

จากการวิจัยที่พบว่าผู้ชายนั้นไม่จำเป็นต้องบริสุทธิ์ก่อนแต่งงาน และมีการยอมรับมาก แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานสองเชิงทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันนีเย วาลิกะสิน และ สุณีเย เหมะประสิทธิ์ (2545, น. 85) ได้ศึกษาว่า สังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง ผลการศึกษาพบว่าสังคมไทยยังมีค่านิยมความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย ประกอบกับค่านิยมมาตรฐานเชิงซ้อน (Double Standard) ที่สังคมไม่ลงโทษหรือตำหนิฝ่ายชาย ถ้ามีความสัมพันธ์ทางเพศมาก่อนการแต่งงาน และยังอาจจะยกย่องว่าเป็นลูกผู้ชาย หรือมีความสามารถ แต่สำหรับฝ่ายหญิงจะถูกประณามมาก และอาจจะส่งผลต่อผู้หญิง ทำให้เกิดปัญหาด้านอารมณ์ และจิตใจได้ภายหลังการแต่งงาน เช่น ความรู้สึกอาย ถ้าสามีไม่เคยทราบมาก่อน หรือสามีเป็นผู้ที่ยังยึดถือค่านิยม ความคิดเก่า คือนิยมความบริสุทธิ์ของฝ่ายหญิง ก็จะเกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในการใช้ชีวิตคู่ เพราะการยึดติดอยู่กับค่านิยมเดิมๆ ของสังคมที่เป็นค่านิยมมาตรฐานสองเชิงทางเพศ ซึ่งยังมองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ด้อยกว่าผู้ชาย แต่ค่านิยมบางประเด็นมีแนวโน้มที่จะดีขึ้น เช่น การให้ความสำคัญกับคุณค่าของผู้หญิงมากกว่าการเน้นเฉพาะเรื่องความบริสุทธิ์เพียงอย่างเดียว แต่เพราะการที่สังคมไม่สามารถที่จะหลุดพ้นจากโครงสร้างอำนาจที่ผู้ชายเป็นใหญ่ในสังคมได้ และสอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมแนวสังคมนิยม (Socialist Feminism) ที่เสนอว่า ความไม่เท่าเทียมทางเพศ เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์กันของระบบชายเป็นใหญ่ในระบบสังคมทุนนิยม หรือกล่าวว่า เมื่อระบบความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กัน ได้ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่

ได้เปรียบ ส่วนผู้หญิงนั้นอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ จากผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับของสังคมที่มีต่อหญิงชายที่แต่งงานหลายครั้ง คือ

ปัจจัยด้านอายุที่มีผลต่อเจตคติของสังคมที่มีต่อหญิงชายที่แต่งงานหลายครั้ง

ผลการวิจัยพบว่า อายุที่ไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้ง คือ อายุ 15-29 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาในกลุ่มอายุ 30-44 ปี ในกลุ่มอายุ 45-59 ปี และ ในกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ซึ่งในช่วงอายุ 15-29 ปี ที่ไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้ง เป็นเพราะในช่วงวัยระหว่าง 15-29 ปี เป็นวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่อยากรู้ อยากทดลองของที่แปลกใหม่ และยังต้องการการยอมรับว่าตัวเองมีคุณค่ามีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคม ดังนั้น จากความที่อยากรู้และอยากทดลองก็อาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา เช่น ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือการขาดความรู้และเข้าใจทางด้านเพศ แต่ถึงจะมีการปฏิบัติตนอย่างไร ก็ยังมีความคาดหวังเกี่ยวกับการแต่งงานของตนเอง ว่ายังต้องการที่จะเลือกแต่งงานกับคนที่เป้นโสด หรือคนที่ยังไม่ได้แต่งงาน เพื่อการมีชีวิตคู่ที่มั่นคงก็ยังคงเป็นที่ยอมรับในกลุ่มวัยรุ่น โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ พิณญาพวงษ์ (2544, น. (1)) ได้ศึกษาการรับรู้บทบาทหญิงชายและการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ของนักศึกษาชายและหญิง ระดับอุดมศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า นักศึกษาชายรับรู้ไว้อย่างไร มักจะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามนั้น เนื่องจากนักศึกษาชายเป็นฝ่ายได้เปรียบและได้รับผลประโยชน์จากพฤติกรรมนั้น ส่วนนักศึกษาหญิงมีการรับรู้ตามกรอบวัฒนธรรมแต่มีแนวโน้มที่จะไม่ปฏิบัติตามนั้น อีกทั้งนักศึกษาชายยังไม่ยอมรับหรือไม่ชอบให้นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมเหมือนตน แสดงให้เห็นถึงการใช้มาตรฐานเชิงซ้อนในการตัดสินพฤติกรรมเดียวกันของผู้ชายและผู้หญิง อันเป็นความไม่เสมอภาคกัน ในส่วนของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ปัจจัยด้านสถานภาพสมรสที่มีผลต่อเจตคติของสังคมที่มีต่อหญิงชายที่แต่งงานหลายครั้ง

ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพสมรสที่ไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้ง คือสถานภาพโสด ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สถานภาพหย่า และสถานภาพสมรส ตามลำดับ ซึ่งจากการที่สถานภาพโสด ไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้ง เนื่องจาก คนที่มีสถานภาพโสดนั้นมีโอกาสในการที่จะเลือกคู่ครอง ซึ่งในแต่ละรอบคร้วก็ต้องการให้ลูกของตน ได้คู่ครองที่ดี หรือด้วยระบบ

การรับรู้ที่สั่งสมมาว่า การแต่งงานควรอยู่ในระบบความสัมพันธ์แบบผัวเดียว-เมียเดียว สิ่งดังกล่าวนี้จึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้คนที่มีความเชื่อแบบผัวเดียว-เมียเดียว ไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้ง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสังคมจะเลือกผู้ที่เป็นโสดมากกว่าคู่ครองสมรสแล้ว ในระดับมาก จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ มินตรา ประเสริฐสังข์ (2547, น. (1)) ได้ศึกษาทัศนะของวัยรุ่นต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส กรณีศึกษา: นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนบดินทรเดชา สิงห์สิงหเสนี ผลการวิจัยพบว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเกิดขึ้นในวัยรุ่นมากกว่าในวัยอื่น ทำให้ฝ่ายหญิงถูกมองว่าไม่ดี พรหมจรรย์เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการแต่งงาน ทำให้เห็นว่า การแต่งงาน หรือการเลือกคู่ครอง มีปัจจัยต่างๆที่เข้ามามีส่วนในการที่จะตัดสินใจแต่งงาน หรือเลือกคู่ครอง และผลการวิจัยที่ว่าบิดา มารดาควรมีส่วนในการตัดสินใจแต่งงานของทั้งผู้หญิงผู้ชาย ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวยังมีส่วนในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดริยมแนวถอนรากถอนโคน (Radical Feminism) ที่มองว่าผู้หญิงนั้นไม่สามารถที่จะเท่าเทียมเพศชายได้ เพราะยังติดอยู่ในระบบโครงสร้างชายเป็นใหญ่ ถึงแม้จะมีอำนาจตัดสินใจ แต่บิดา มารดาก็ยังมีส่วนเข้ามาช่วยในการตัดสินใจแต่งงานอยู่ จึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุฑานาฏ ผดุงเจริญ (2543, น. (1)) ได้ศึกษาอิทธิพลของรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองและการสมรส ผลการศึกษาพบว่า บิดาเป็นผู้นำครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการกำหนดรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว อันจะเป็นตัวแปรสำคัญต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองและการสมรสของบุตรในอนาคต

เนื่องจากว่า การที่รู้จักพิจารณาการเลือกคู่ครองที่เหมาะสมในปัจจัยต่างๆ โอกาสของความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในชีวิตการสมรสก็มีความเป็นไปได้สูง เพราะการมีคู่ครองถือได้ว่าเป็นทั้งจุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดของครอบครัว ซึ่งสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครอง คือ ค่านิยมของบุคคล และทัศนคติของสังคม ซึ่งค่านิยมของบุคคลก็มาจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว โดยสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ก็ส่งผลให้การแต่งงานหลายครั้งของผู้หญิงและผู้ชาย ก็จะไม่ได้รับการยอมรับในคนที่มีความเชื่อแบบผัวเดียว-เมียเดียวมากนัก ส่วนในกลุ่มของสถานภาพหย่าร้างที่ไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้งก็มีผลแตกต่างและสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ว่า เมื่อผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้างสังคมก็สามารถที่จะยอมรับการแต่งงานใหม่ของผู้หญิงและผู้ชายได้ เพราะเนื่องจากการแต่งงานใหม่อาจจะส่งผลให้ชีวิตคู่นั้นดีขึ้นกว่าเดิม และแต่ละคนจะมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตคู่มาแล้วก็มีโอกาสที่จะปรับปรุงในส่วนที่ไม่ดีของตน เพื่อครอบครัว และอาจจะมีใจเข้ากันมากขึ้น เพราะทั้งคู่ก็ต่างพบการมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลวมาแล้ว ก็ควรที่จะมีโอกาสได้มีชีวิตคู่ใหม่

เพื่อเริ่มต้นใหม่ เพราะคนที่หย่าร้างไม่ใช่คนที่ชีวิตล้มเหลว เนื่องจากว่าชีวิตคู่ไม่ใช่ทั้งหมดของชีวิต ยังสามารถที่จะดำเนินชีวิตประจำวันได้

ปัจจัยด้านศาสนาที่มีผลต่อเจตคติของสังคมที่มีต่อหญิงชายที่แต่งงานหลายครั้ง

ผลการวิจัยพบว่าศาสนาพุทธ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ตามลำดับ ซึ่งศาสนาพุทธที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการที่ไม่ยอมรับการแต่งงานหลายครั้ง เป็นผลมาจากวัฒนธรรมและธรรมเนียม วิถีปฏิบัติของคนที่นับถือศาสนาพุทธ เนื่องจากสังคมไทยเป็นเมืองพุทธ ทำให้ค่านิยมต่างๆ ที่แสดงถึงความเป็นไทยยังอยู่ คือการรักษาศีล 5 เช่นศีลข้อสามที่ว่า ห้ามประพฤติดูในกาม ห้ามผิดลูก ผิดเมีย ผู้อื่น คือผู้ชายไม่ควรไปยุ่งเกี่ยวในทางเพศกับผู้หญิงที่มีสามีหรือถูกหมั้นหมายแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลให้มีการผิดศีลธรรม เป็นสิ่งที่ไม่ดี โดยที่ศาสนาพุทธมีการส่งผ่านค่านิยมต่างๆ ที่ทำให้ผู้หญิงมีสถานภาพด้อยกว่าผู้ชาย เช่น ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงที่ดีต้องรักษาพรหมจรรย์ หญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายมากกว่าหนึ่งคน ถือว่าเป็นผู้หญิงเลว ซึ่งมีผลเกี่ยวเนื่องกับค่านิยมเดิมๆ ของสังคม ที่ว่าการหย่าร้างทำให้ชีวิตเปลี่ยนไปมาก คนที่หย่าร้างมักจะถูกขบขันในแง่ร้ายต่างๆ โดยเฉพาะในสังคมเล็กๆ ส่วนมากผู้ที่หย่าร้างมักจะคิดว่าตนเป็นคนไม่ดี และรู้สึกที่ไม่สามารถจะมองหน้าใครได้ โดยเฉพาะผู้ที่หย่าร้างที่เป็นผู้หญิง และบางสังคมผู้ที่หย่าร้างถูกบีบบังคับให้ปิดบังสภาพที่แท้จริงของการแต่งงาน และคิดว่าตนเองเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี โดยผลการวิจัยพบว่า สังคมไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานใหม่ของผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานมาแล้ว ในระดับปานกลาง ซึ่งมีผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลลนา กาศวิบูลย์ (2544, น. (1)) ได้ศึกษาการเมืองของการให้ความหมาย : นัยของ “ผู้หญิงไม่ดี” พบว่า การให้ความหมายเรื่องผู้หญิงที่ดีต้องรักษาพรหมจรรย์ไว้จนกว่าจะแต่งงาน รักนวลสงวนตัว เป็นแม่ศรีเรือนมีความเข้มงวดกว่าชาวบ้านทั่วไป

ส่วนในศาสนาคริสต์ เป็นศาสนาที่มีแนวคิดเคร่งครัดในเรื่องคำสอน โดยเฉพาะในเรื่องเพศ เรื่องการห้ามการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ห้ามการหย่าร้าง แต่ความเคร่งครัดในคำสอนค่อนข้างจะเคร่งครัดกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ทำให้เกิดค่านิยมเกี่ยวมาตรฐานสองเชิงทางเพศ

ส่วนศาสนาอิสลาม อิสลามเป็นศาสนาที่ปรารถนาให้สตรีได้มีศักดิ์ศรี ได้รับเกียรติ และการปกป้อง โดยอนุญาตให้ผู้หญิงเลือกที่จะแต่งงานกับชายที่มีภรรยาแล้ว และไม่อนุญาตให้เธอตกเป็นสมบัติของสาธารณะ เนื่องมาจากประเพณีของศาสนา

ปัจจัยด้านอาชีพที่มีผลต่อเจตคติของสังคมที่มีต่อหญิงชายที่แต่งงานหลายครั้ง

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยเจตคติการไม่ยอมรับของสังคมสูงสุดอยู่ในกลุ่มอาชีพอื่นๆ(รับจ้าง) กลุ่มอาชีพพนักงานเอกชน กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา กลุ่มอาชีพข้าราชการ กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพธุรกิจส่วนตัว กลุ่มที่เกษียณอายุ และกลุ่มพ่อบ้าน/แม่บ้าน ตามลำดับการที่กลุ่มอาชีพอื่นๆ มีเจตคติการไม่ยอมรับสูงสุด เนื่องจากว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆนี้ส่วนมากจะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพส่วนตัว มีธุรกิจส่วนตัว หรือรับจ้าง จึงเป็นกลุ่มอาชีพที่เป็นตัวของตัวเองสามารถคิดหรือตัดสินใจที่จะทำอะไรได้ด้วยตนเอง เพราะตนเองนั้นอยู่ในระบบของเศรษฐกิจ ซึ่งจากแนวคิดสตรีแนวมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) ที่มีกรอบการวิเคราะห์ทางชนชั้น อธิบายว่าความไม่เท่าเทียมทางเพศเกิดจากโครงสร้างรัฐ เศรษฐกิจ และสังคมที่สะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น จึงทำให้ในกลุ่มอาชีพอื่นๆ(รับจ้าง) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในระบบของการผลิตจึงสามารถที่จะมีโอกาสในการเลือกได้มากกว่าในกลุ่มอาชีพอื่น เพราะในระบบเศรษฐกิจที่เป็นตัวแปรที่สำคัญ ในยุคสังคมในปัจจุบัน ที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดชนชั้นในสังคม ดังนั้นการที่มีระบบเศรษฐกิจดี ก็มีโอกาสในการเลือกมากขึ้นกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น และจากการวิจัยพบว่า ผู้ชายและผู้หญิงจะเลือกคู่ครองที่เหมาะสมกับตน มีผลอยู่ในระดับปานกลาง ก็จะสะท้อนให้เห็นว่าชนชั้นทางเศรษฐกิจ ในระบบทุนนิยมก็มีผลต่อการแต่งงานของผู้ชายและผู้หญิง

ผลการวิจัยการสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเพศหญิงและเพศชาย จำนวน 4 ราย โดยมีความแตกต่างทั้งทางด้าน อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษา อาชีพ โดยเป็นผู้มีอายุระหว่าง 15 ปี – 60 ปีขึ้นไป มีสถานภาพโสด และหย่าร้าง นับถือศาสนาพุทธ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีอาชีพรับราชการ ลูกจ้าง และเกษียณอายุ

โดยในประเด็นหลักของการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ในแต่ละช่วงวัยจะมองประเด็นของการแต่งงานที่แตกต่างกันออกไปบ้าง จากการวิจัยพบว่า ในการมองปรากฏการณ์การใช้ชีวิตคู่ รูปแบบของการแต่งงานและเสรีภาพที่จะเลือกของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งทางเลือกในการที่จะออกจากการแต่งงาน คือการหย่าร้าง ถูกจำกัดโดยชนชั้นและสถานะทางสังคม ทำให้เสรีภาพในการเลือกคู่ครองน้อยลง เนื่องจากในความแตกต่างของชนชั้นการเลือกคู่ครองที่

เหมาะสมว่าใครควรจะแต่งงานกับใครต้องมีการคิดให้ดี เพราะการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการแต่งงานหรือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อาจเกิดปัญหาร้ายแรงตามมา แต่การให้คุณค่ากับการแต่งงานก็จะเลือกที่จะแต่งงานเพียงครั้งเดียว เพราะการแต่งงานหลายครั้งมักจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ซึ่งถ้าเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมชนชั้นกลาง หรือชนชั้นสูง การแต่งงานและมีคูครองก็ต้องมีการรักษาภาพลักษณ์ทางสังคม แต่ถ้าเป็นในสังคมชนชั้นล่างอาจจะไม่คำนึงถึงส่วนนี้ เพราะบางคนอาจจะไม่แต่งงาน หรือมีการเปลี่ยนคูครองอยู่ตลอดก็ส่งผลให้ไม่สนใจในเรื่องของการแต่งงานหลายครั้ง ซึ่งในสังคมชนชั้นกลางหรือชนชั้นสูงแม้จะไม่ค่อยมีการเปิดเผยหรือยอมรับการแต่งงานหลายครั้งมากนัก แต่เมื่อมีความจำเป็น หรือด้วยเหตุผลและปัจจัยต่างๆ ก็จะยอมรับในการแต่งงานครั้งใหม่ เพราะยังคิดว่ามีโอกาสที่จะเลือกคูครองได้ แต่ก็จะเป็นความคิดเห็นของเพศหญิง ซึ่งจะต่างกับเพศชาย

ส่วนใหญ่การอยู่กันก่อนแต่งงานจะส่งผลถึงการไม่ยอมรับของคนสังคมไทย และในเรื่องความสัมพันธ์หญิงชายที่จะหนีเรื่องของโครงสร้างอำนาจไม่ได้ เพราะถ้าความสัมพันธ์ไม่เสมอภาคก็ต้องพยายามสร้างกลไกเพื่อที่จะให้อำนาจแก่ผู้ที่ด้อยกว่า (Empowerment) เพราะว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพศเกือบทุกสังคม มีลักษณะไม่เสมอภาคยึดอำนาจชายเป็นใหญ่ และสังคมในโครงสร้างนี้ได้กำหนดบทบาทหญิงชายเอาไว้จำกัดและเข้มงวด ในเรื่องเพศผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย แม้สังคมไทยจะยอมรับกันว่าชายหญิงมีความเท่าเทียมกันมากกว่าสังคมอื่นอีกหลายสังคม แต่ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะพบว่า ยังไม่มีความเท่าเทียมกันอยู่มากโดยเฉพาะเรื่องเพศ ความลึกซึ้งของความไม่เท่าเทียมทำให้สังคมคิดว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ

การเปิดโอกาสให้ชายสามารถแสวงหาประสบการณ์ทางเพศได้อย่างอิสระ ในขณะที่หญิงถูกจำกัดสิทธิโดยสังคมไม่เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์เรื่องเพศได้เท่าเทียมชาย ซึ่งผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ในกลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์ที่เป็นเพศชายนั้น ก็ยังต้องการที่จะมีคูครองที่เป็นโสด แต่ก็ยอมรับได้ถ้าหากว่าได้คูครองที่เคยผ่านการแต่งงานหรือผ่านการใช้ชีวิตคูมาแล้ว เช่นเดียวกันกับกลุ่มเพศหญิงก็ยอมรับได้กับการที่มีคูครองที่ผ่านการแต่งงาน หรือการใช้ชีวิตคูมาแล้ว เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องที่น่าเสียหาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่านิยมทางเพศ เริ่มที่จะเพิ่มขึ้นในสังคมปัจจุบัน แต่ความเท่าเทียมและเสมอภาคยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในโครงสร้างอำนาจของผู้ชายเป็นใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสตรีแนวอนาราคอนโคน (Radical Feminism) ที่ว่าการกดขี่ผู้หญิงเกิดขึ้นเพราะเธอเป็นผู้หญิง หรือผู้หญิงถูกกดขี่เพราะเพศของเธอ ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ระบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นระบบที่ชายมีความเหนือกว่าหญิงในทุกด้าน ไม่ว่าจะ

เป็นเศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม ที่อุดมการณ์ความเป็นใหญ่ได้พยายามสร้างความชอบธรรมต่อความพยายามเหนือกว่าของผู้ชาย และทำให้ความคิดนี้ดำรงอยู่ในความเชื่อของคนในสังคมผ่านทางกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในรูปแบบต่างๆ

ดังนั้นจึงควรมีการสร้างทำความเข้าใจ ในด้านความเสมอภาคเท่าเทียม และการพัฒนาบทบาทหญิงชาย คือการที่ผู้ชายต้องยอมรับและปรับบทบาทของตน โดยเริ่มต้นตั้งแต่การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ไปพร้อมๆ กับการรับรู้และยอมรับทางสังคม ตลอดจนการขจัดความเชื่อในบทบาทแบบดั้งเดิมของทั้งสองเพศไปเสียก่อน และสร้างเจตคติหรือเปลี่ยนเจตคติให้มีมุมมองที่กว้างและเป็นธรรมมากขึ้น